Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 253 (7. 342) 1990 йил 3 ноябрь, шанба Баҳоси 3 тийин.

ПРЕЗИДЕНТ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

31 октябрь куни ССЖИ Президенти М. С. Горбачев раислигида Президент Кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди.

Президент Кенгашининг ишида ССЖИ Вазирлар Кенгашининг раҳбарлари қатнашдилар. Унда мамлакат аҳолисини озиқ-овқат моллари билан таъминлашга алоқадор масалалар кўриб чиқилди, халқ хўжалигини қиш шароитида ишлаш учун тайёрлашнинг бориши батафсил таҳлил этилди.

Мажлисда ССЖИ иқтисодиётини бозор муносабатларига ўтказишнинг амалий вазифалари муҳокама қилинди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан ССЖИ Президенти М. С. Горбачев аниқ топшириқлар берди.

(ТАСС).

ҲАЙРЛИ ИШ

ТОШКЕНТ шаҳар Собир Раҳимов ноҳия суғурта идорасига бир нечта ташкилотларнинг меҳнат жамоалари яқинда ўз таклифлари билан келишди. Улар жумҳуриятимизда қанчадан-қанча етим болалар етимхоналарда тарбия олаётганлари ва қанчадан-қанча йигитлар ҳарбий хизмат чоғида Афғонистонда жароҳатланиб ногирон бўлиб қайтганлигини айтишиб, уларга ёрдам бериш истагида эканликларини билдиришди. Шу мақсадда айрим жойларда хайрия кечалари уюштирилди.

Бундай анъаналарга қўшилган «Миконд», агрегат заводлари, 127-юк ташиш автокорхонаси ишчилари жамоалари, тиббиёт билим юрти талабалари етим қолган 8 нафар болани ва байналмилал бурчини адо этаётиб ногирон бўлиб қайтган Г. Қосимов, А. Пўлатов, А. Абдусатторов каби жангчиларни суғурта қилиш учун ўз маблағлари ҳисобидан бизнинг ҳисобимизга пул ўтказишди.

Бундай хайрияларни фақатгина ташкилот, корхоналар ҳисобидан эмас, ҳар бир фуқаролар ўз хоҳишлари билан ихтиёрий равишда ўтказишлари, етимхоналарда тарбия олаётган болаларни суғурта қилдиришлари мумкин.

С. ҒУЛОМОВ,
Собир Раҳимов ноҳия суғурта идорасининг катта иқтисодчиси.

ЖАМҒАРМА ТАШАББУСИ

ЁШ ОЛИМЛАР томонидан олиб борилаётган изланишларни мувофиқлаштириш ва бу жараённи яхши йўлга қўйиш мақсадида кўрилган тадбир ўзининг дастлабки ижобий самарасини бера бошлади. Тошкентда таъсис этилган ёшлар муаммоларини илмий кузатиш ҳамкорлик жамғармаси ана шу масалалар билан бевосита шуғулланмоқда.

Жамғарма ташаббуси билан илмий тадқиқот дастурлари ҳам тузилди. «Ёшларнинг ижтимоий хизмати», «Ўзбекистон ССЖ ёшлар иқтисодиёти: аҳволи, муаммо ва ривожланиш шароитлари», «Ўзбекистон ёшларининг илмий-техника ижодиёти тармоғи» деб номланган дастурлар асосида кўпгина муҳим масалаларни ҳал этиш кўзда тутилди. Шунингдек, жойлардан ёшларга ижтимоий хизмат кўрсатиш билан боғлиқ вазифаларни бажаришга доир буюртмалар қабул қилишга ҳам киришилди.

Ҳамкорлик жамғармаси иқтидорли ўсмирлар билан ҳам яқиндан шуғулланади. Шу мақсадда «Ўсмир» ижтимоий-педагогик хизмати йўлга қўйилади. Бунинг учун маҳаллаларда илмий ва амалий тажрибалар ўтказиш тадбирлари ҳам кўриб қўйилди.

С. ОБИДОВА.

КПСС XXVIII съезди: партияни янгилаш йўлидан

САФИМИЗГА ИНТИЛАЁТГАНЛАР

Бошланғич партия ташкилотларида КПСС XXVIII съездидан кейин кўп ўзгаришлар бўлиши кутилган эди. Аслида ўзгариш бўлиши учун албатта бирор йирик тадбирни кутиб ўтиришнинг ўзи ўринлимикан? Шундоқ ҳам турмушимизда содир бўлиб турган ижтимоий, иқтисодий ўзгаришлар одамлар кайфиятига таъсир этмай қўймаяпти. Ҳатто баъзиларн асосий сабабни партиядан ахтаришга уринмоқда. Модомики, гап коммунистлар устида бораётган экан, уларнинг сони баъзилар ўйлаганчалик кескин равишда қисқардими ёки аксинча ортдими? Албатта буни аниқлашнинг қийин томони йўқ. Бу сафар фақат статистик рақамлар билан чекланмасдан, балки партия сафидан чиқишга қарор қилган ҳамда коммунист деган шарафли номни олишга интилаётган кишилар даврасида бўлдик. Шунингдек, бошланғич партия ташкилотларининг котибларидан бир нечтаси ўз фикр ва мулоҳазалари билан ўртоқлашдилар.

Дилором ЮНУСОВА, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчиси:

— Корхонамиз жамоасининг аксариятини хотин-қизлар ташкил қилиши ҳаммага аён. Ишлаб чиқараётган маҳсулотларимизга бўлган талаб ҳам кейинги пайтларда бир мунча ошган. Бунга биз ишимизда чинакамига бурилиш ясашга ўтганимиздан кейингина эриша бошладик. Яъни маҳсулотимиз сифати (назорат бўлимида ишлаганим учун) бирмунча яхшиланди. Демак, илгаригидек маҳсулот талаб қилаверишми? Йўқ, ишчига, унинг меҳнат шароитига бўлган ғамхўрлик амалда ўзгарди. Кўп болалик оналар ва аёлларга берилаётган талай имтиёзлар... санаса жуда кўп. Бу албатта унумли ишлашга ундайди. Шу билан баробар экан амалдаги ўзгариш ишчининг кўз ўнгида содир бўлаётганини айтмайсизми? Мен партияга ўтишни ўйлаганимда ана шундай хайрли ишларнинг бошида турган одамлар билан бир сафда бўлишимни ўйладим. Мен учун ҳаётимдаги унутилмас хурсандчилик кунларимдан бўлиб қолади.

Галина ГРИГОРЯН, «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси партия қўмитасининг котибаси:

— Дилоромнинг партияга ўтиши ҳақида у ишлаётган бошланғич ташкилот чиқарган қарор биз учун етарли. Яна биз уни фаол жамоатчи, комсомоллар етакчиси сифатида билардик. Қувончлиси, фабрикамизда Дилоромларнинг сафи кун сайин ортиб бораяпти. Буни биз ишимизга билдирилаётган ишонч деб ҳисоблайман. Яқинда мухбирлардан бири фаолиятингизни аниқ қилиб кўрсатадиган нима бор, деб сўраб қолди. Партия ишидаги аниқлик бу ғоя ва мақсадларимизни одамларга тушунтира билиш ҳамда унинг амалга ошиши учун курашиш. Мана ҳозир бизни хўжалик ишига аралашманг дейишади. Режасини бажара олмаган цех бошлиғини эса партиявий жазо бериб чора кўришимизни талаб қилишади. Бу билан партия ҳукмронлик йўлидан боради дейишдан йироқдаман. Аммо биз одамларга уқтираётган мафкура тўғри яшашни, ишлашни ўргатар экан, истасак-истамасак. хўжалик юритишга қўшиламиз.

Султон ТОХТАМОВ, Ўзбекистон ССЖ телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитетининг чет элларга уйғур тилида эшиттиришлар бўйича ижтимоий-сиёсий бўлими мудири:

— Айрим кишилар партия сафидан чиқаётган, партияга, социалистик тузумимизга, Октябрь инқилобига маломат тошларини отаётган бир пайтда мен партия сафига ўтдим. Яна келиб 45 ёшимда. Одамлар ўйлаши мумкин. Коммунист бўлиш истаги бор экан шу пайтгача нима қилиб юрибди деб. Партия сафидан чиқиш ёки чиқмаслик ҳар бир коммунистнинг хоҳиши бўлгани билан унга аъзо бўлиш бизнинг ихтиёримизда. Ана шунинг учун ҳам 15 йил мобайнида партияга ўта олмадим. Муҳарририятимиз раҳбарлари бошланғич партия ташкилотлари партияга киришимни қўллаб-қувватладилар. Ҳар йили КПССга қабул қилинадиган ўртоқлар рўйхатини райкомга топширганда менинг ҳам наслномам турарди. Октябрь район партия комитетига бир неча бор чақиришди, ҳужжатларим билан танишиб чиқишди. Нимагадир анкета берадиган пайтда ишим чиппакка чиқарди. Баҳонаси ҳар хил, лекин у ҳам очиқ айтилмасди. Орадан анча йил ўтиб яна бир марта чақирганларида суратимнинг сарғайиб кетганини айтишди. Қайтадан суратга тушиб яна анкета тўлдиришим керак эди. Уни ҳам бажардим. Бугун ё эртага чақириб қолар деб кутиб турсам, ҳамкасбларимдан бошқа бирини менинг ўрнимга партияга қабул қилишди. Сабабини суриштирсам, миллий мутаносибликни сақлаш учун шундай қилиш керак бўлиб қолибди.

Кейин гарчи партия Уставида ёши чекланмаган бўлсада, ёши ўтиб қолганмикин деб тўхтатиб қўйишди. Наҳотки мен коммунист деган номга лаёқатсиз бўлсам деган ўй мени қийнаб юрарди. Ахир одамлар ниманидир мақсад қилса ўша ниятига етишга интилади-ку. Менинг бундай куйиб гапираётганим эҳтимол айримлар учун эриш туюлар ёки кулгили билинар. Инсонда нимагадир эътиқод бўлиши керак эмасми? Мана ҳозир мамлакатимизда кўп партиявийлик мавжуд. Бири у партияга, яна бири бу партияга аъзо. Ҳар кимнинг ўз фикри, ўз қараши бор. Мен эса Коммунистик партия сафида бўлишни истардим. Тўғри, ҳозир унга кўп таъна тошларини отишяпти. Лекин буни партия хатоси деб тушуниш керакми?

Қайта қуришни бошлаб берган, ошкоралик, демократияга йўл очган, ўзида анчагина янгиланишни мужассамлаштираётган КПССнинг бундан кейин янада авангардлик ролини сақлаб қолишига ишонаман. Шунинг учун ҳам унинг сафида бўлишни истадим.

Эргаш ТЎРАЕВ, Ўзбекистон ССЖ телевидение ва радиоэшиттириш Давлат комитети партия қўмитасининг котиби:

— Сафимизда ҳисобда турган 387 нафар коммунистнинг сони ҳозирга келиб ой сайин кўпайиб бормоқда.

Шу йилнинг ўзида 18 кишини КПССга қабул қилдик. Яна бештаси тайёргарлик кўрмоқда. Яқинда қабул қилганларимиз орасида салмоқли иш фаолиятига эга бўлган ходимларимиз талайгина. Султон Тохтамов, Шермат Ёрматовлар шулар жумласидандир. Жумҳуриятга яхши таниш бўлган «Булбулча» болалар хорининг раҳбари Ш. Ёрматов ўн йилдан бери эриша олмаган ниятимга етдим дейди. Сафимизга интилаётганлар кўп экан, уларни қабул қилишдан чўчимаймиз.

Эргаш Тўраевичнинг берган маълумотларидан қувонмай иложимиз йўқ. Бир йилда партия ташкилоти 18 нафар янги коммунист билан кенгайибди. Демак бунда ташкилотнинг ўрни, мавқеи ва эътибори паст эмас экан. Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида эса бунинг акси. Йил давомида 16 нафар коммунист КПССни тарк этган. Шу хусусда ёзган аризаларида улар магазинларда нарсалар йўқлигини асосий важ қилиб кўрсатадилар. Яна кимлардандир, нимадандир норози бўладилару, аниқ тўлиқ қилиб баён қилишга бети чидамайди. Яна айримлари чет давлатларга кўчиб кетаётганликлари муносабати билан партиядан ўчирилишга қарор қилибди.

Шавкат ФАЙЗИЕВ, Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи партия қўмитасининг котиби:

— Очиғини тан олиб айтиш керак. Партияга қабул заводимизда илгарига нисбатан бирмунча суст. Лекин муҳими, ҳақиқий иш берадиган, ўзини партия йўлига чинакам бағишлай оладиган кишилар келиб қўшилмоқда. Сафимизни тарк этаётганларга ачинмаймиз. Ўз лаёқатсизлигини вақтида англаб етган киши учун шундай қилиш афзалдир.

Завод партия комитети номига КПССдан ўчирилиш истагини билдириб ариза ёзган собиқ коммунистлар билан учрашмоқчи бўлдик. Аммо уларнинг бирортаси ҳам бунга розилик бермади...

Рақамлардан, қолаверса айтиб ўтилган фикрлардан маълум бўлиб турибдики, демак партияга қабул бошланғич ташкилотларнинг ўзига берилиб чакки қилинмабди. Коммунистик партия сафига ўтиш истагини билдирувчилар эса кўриниб турганидек, қувонса арзигулик. Демак, жойларда ҳам партия ташкилотларининг фаолиятига, ишига кўнгилдагидек баҳо берса арзийди.

Ф. ҒУЛОМОВА.

УЙИНГИЗ НУРГА ТЎЛСИН!

БУ — шаҳримиздаги электр рўзғор буюмлари заводининг энг яхши ишчиларидан бири, ушбу суратда Сизга табассум билан боқиб турган Дилфуза Абдураззоқованинг дил сўзларидир. Чиндан ҳам уйимиз нурга, қувончга тўлса нақадар яхши! Ахир яшашдан, меҳнат қилишдан мақсад ҳам шунда эмасми?

Дилфуза Абдураззоқова ҳам шаҳримиздаги 15-мактабни битиргач қандай касб танласам экан деб узоқ бош қотириб ўтирмади. Аҳди қатъий эди Дилфузанинг. У ишчи касбини эгаллашга азму қарор қилди. Буни қарангки, тақдир уни ҳозир меҳнат қилаётган электр рўзғор буюмлари заводига бошлаб келди. Корхона жамоаси Дилфузани илиқ кутиб олди. Устозлар кўмагида у йиғувчилик касбининг нозик сирларини пухта ўзлаштириб олди.

— Тиришқоқликда, интилишда гап кўп экан, — дейди Дилфуза Абдураззоқова. — Бунга мен ўзимнинг иш фаолиятимда яққол ишонч ҳосил қилдим. Энди мен катта жамоанинг меҳнатда эришаётган ютуқларига ўзимнинг муносиб улушимни қўшиб келаётганимдан бахтиёрман...

Корхонанинг бошқа ишчилари билан ҳам суҳбатлашсангиз уларнинг ана шундай дил сўзларига қулоқ тутасиз. Завод жамоаси халқимизнинг кенг истеъмол буюмларига бўлган эҳтиёжини қондириш йўлида меҳнат қилмоқда. Бири-биридан ранг-баранг қандил хиллари тобора ошиб, сифати ҳам кўзни қувонтирмоқда. Энг муҳими корхона ишчилари қўлидан чиққан маҳсулотлар Сиз ва Бизнинг уйларимиз нурга тўлишига, унга файз киритишга хизмат қилмоқда. Шундай олижаноб мақсад йўлида меҳнат қилаётган ишчиларга фақат тасаннолар айтиш керак!

С. БОБОЕВ.

СУРАТДА: Дилфуза Абдураззоқова.

Обуна—91:

ИМКОНИЯТ ТОПСА БЎЛАДИ

БУ ЙИЛГИ обуна мавсуми баҳсларга ҳам сабаб бўлмоқда. Рўзномаларнинг нархи ошганлиги туфайли баъзи кишилар янгиликлар ва ўзгаришларни радио орқали билиб оламиз, деган фикрга ҳам боришаяпти.

— Тўғри, радиодан хабардор бўлиш ҳам мумкин, — деди «Отчопар — I» маҳалла қўмитасининг раиси М. Алимов. — Аммо рўзномада ўқиб, мушоҳада юритишга нима етсин. Агар аҳиллик билан иш тутилса ҳар бир оилада бир неча рўзномага ёзилиш мумкин. Шахсан мен «Тошкент оқшоми»да ёритилаётган ахлоқ-одоб мавзусидаги мақолаларни севиб ўқийман. «Жисмоний тарбия ва спорт» саҳифаси ҳам ёқади. Шу боис мен «Тошкент оқшоми»га, ўғилларим Равшан ва Мирзааҳмад эса «Комсомольская правда», «Ёш ленинчи»га обуна бўлишди.

Киров районида обуна мавсуми бошланган кунларданоқ ўзлари севган рўзнома ва ойномаларга ёзилган, бундай зиёли оилалар кўплаб топилади. Уларнинг жонкуярлиги туфайли ҳозиргача «Оқшом»нинг дўстлари 1700 нафарга етди. Бунда меҳнат жамоаларининг ҳам муносиб улуши бор.

— Ходимларимиз корхона, ташкилот ва муассасаларда бўлишиб, тартиб-қоидалар ҳақида тушунтириш ишлари олиб боришяпти, — деди район «Союзпечать» агентлигининг катта инструктори А. Мухортова. — Фирқа қўмитасида ўтказилаётган котиблар соатида ҳам бир неча марта шу ҳақда гапирдик. «Каталог»лар тарқатилиб, бланкаларни расмийлаштириш йўллари кўрсатиб борилаяпти. Ўйлайманки, жамоатчи обуна тарқатувчилар мавсумнинг уюшқоқлик билан ўтиши учун бор куч-ғайратларини аямайдилар.

Районда 800 дан ортиқ саноат корхоналари, ташкилотлар бор. «Ўртоқ» қандолатчилик фабрикаси, «Технолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси ва район умумий овқатланиш корхонасида ишчи-хизматчиларни кундалик нашрларга обуна қилиш яхши ташкил этилган. Масалан. «Ўртоқ» қандолатчилик фабрикасида келгуси йилдан «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» рўзномаларини оладиганлар 800 нафардан ошиб кетди. Жамоатчи обуна тарқатувчи Валентина Галошопованинг айтишича корхонадаги 15 нафар уруш қатнашчиси ва байналмилалчи-жангчилар касаба уюшма жамғармаси ҳисобидан обуна қилинган.

Пойтахтдаги рўзнома-ойнома дўконларида «Оқшом»га ёзилмоқчи бўлсангиз киоскачилар бланкаларни тўлғазишга бажонидил кўмаклашадилар.

С. ШОДИЕВ.

Янгиликдан хабарингиз борми?

ХАЛҚАРО СОПОЛ БОҒИ

Кеча Тошкентда мамлакатимизда ягона Халқаро сопол боғининг тантанали очилиш маросими бўлди.

Ёмғир бошланганига қарамай, шаҳар марказида, Навоий номидаги Давлат академик Катта театри яқинидаги хиёбонда жуда кўп одамлар йиғилди. Бир ярим ой мобайнида М. Раҳимов номидаги тажриба-ишлаб чиқариш комбинатида ўз асарларини яратган боғларнинг сопол безаклари Халқаро анжумани қатнашчилари ҳам асарларини Тошкент шаҳрига совға қилиш учун шу ерга келишди.

Сопол асарларнинг ноёб туркуми — мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан, Мексика, Испания, ГФР, Швейцария каби хорижий мамлакатлардан келган 24 нафар мусаввир меҳнатининг самарасидир. Уларнинг беш нафари Женевадаги Халқаро сопол академиясининг аъзосидир.

Қатнашчиларнинг фикрига қараганда, Тошкентда ўтган анжуман иш билан ниҳоятда тиғиз бўлди. Шу билан бирга мусаввирлар ўзаро яқиндан мулоқотда бўлишди. Учрашувлар ҳарорати уларнинг қалбида узоқ вақт сақланиб қолади. Айни вақтда улар ўз асарларининг бундан кейинги тақдири билан ҳам ташвишланишяпти. Сабаби, сопол боғини панжара билан ўраш масаласи ҳали ҳам ҳал этилгани йўқ. Шунинг учун нодир сопол безаклар туркуми бут бўлади, шикаст етказилмайди, деб ишонч билан айтишга асос йўқ. Шакшубҳасиз, шаҳар маъмурлари санъат асарларининг дахлсизлигини таъминлашга ҳаракат қилишади. Аммо бу кўп жиҳатдан биз — тошкентликлар уларни қандай авайлаб-асрашимизга ҳам боғлиқ.

— Бизнинг совғамизга фақат санъатшуносларгина эмас, оддий тошкентликлар ҳам муносиб баҳо беришларини истар эдик, — дейди анжуман қатнашчиларидан бири ригалик Петерис Мартинсон. — Чунки биз ўз асарларимизни энг аввало уларни деб яратганмиз. Ўйлаймизки, тошкентликлар совғамизнинг қадрига етишади, уларни эҳтиёт қилишади.

Сопол боғининг тантанали очилиш маросимида Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосари Ў. Р. Умарбеков, Ўзбекистон ССЖ маданият вазири Н. Е. Ғоипов, жумҳурият Президентининг маданият масалалари бўйича маслаҳатчиси Б. Назаров, Тошкент шаҳар ижроқўмининг раиси Ш. Р. Шоабдураҳимов, Ўзбекистон ССЖ Рассомлар уюшмаси бошқарувининг раиси А. Ф. Жалолов ҳозир бўлдилар.

Л. КАРИМОВА.

СУРАТЛАРДА: сопол боғининг тантанали очилиш маросимидан лавҳалар.

Т. Каримов суратлари.

МУАЛЛИМЛАР ДАВРАСИ

ПОЙТАХТДАГИ 242-мактабда шаҳар халқ таълими Бош бошқармасининг ташаббуси билан кенгаш бўлиб ўтди. Бу кенгашда район халқ таълими бўлимларининг мудирлари иштирок этишди. Даврада иштирок этганлар мактабларда қўлланилаётган янгиликлар билан яқиндан танишдилар. Айниқса билим ўчоқларини очиш ҳақида қизғин мунозара юритилди. Айни пайтда 1, 29, 249-мактабларда ўқувчилар араб тилидан, 24, 233-мактабларда бошланғич синфлар фанлари бўйича, 111-мактабда география, 191, 243-мактабларда тарбия ишлари бўйича чуқур билим берилаётгани таъкидлаб ўтилди. Бундан ташқари лицей синфлари очиш йўлидаги дастлабки ютуқлар ҳақида ҳам сўз кетди. Шунингдек, сўнгги пайтларда кўрсатаётган беғараз ёрдами учун Собир Раҳимов ноҳия ижроия комитетига миннатдорчилик билдиришди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон ССЖ халқ таълими вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармасининг бошлиғи Ҳ. Қ. Йўлдошев сўзга чиқди.

Д. САЪДУЛЛАЕВ.

Шанба оқшомида

Ёдномалар

⊙ Инсонлар саломатлиги учун жон-дилдан куюниб хизмат қилган, бу ишга ўзларининг онгли ҳаётларини бағишлаб, халқ меҳрини қозонган сиймолар, жумладан табобат ходимлари талайгина.

ЭЗГУЛИККА ЯРАЛГАН УМР

УЛАРНИНГ аксарияти айни кунларда ҳалол меҳнат билан банд бўлиб, инсон саломатлиги йўлида бор билим-қувватларини аямаётган бўлсалар, бошқалари эса бу борада шу кун жонкуярлари учун улкан иш тажрибаларини, ҳаёт йўл-йўриқларини бахшида этиб ўтганлар.

Бундай фидойи ва куюнчак кишилар қаторидан Абдулла Зоҳидов алоҳида ўрин эгаллаган.

Абдулла аканинг шахсий ҳужжатлари тўпланган папкага кўз югуртириб, у кишининг ҳаёт йўллари билан танишамиз. Ижтимоий ҳол ихчамгина баён қилинган, лекин бу жумлалар соғлиқни сақлаш ишига улкан ҳисса қўшган таниқли олимнинг, уни билган одамлар дилида меҳр-муҳаббат ва ҳурмат қозонган инсоннинг, қолаверса намунали оила соҳибининг фаол меҳнатини, ҳаётий интилиши-изланишларини қамраб олган.

Бутун умр деҳқончилик билан шуғулланган, бир парча ерда пешона тери тўкиб, машаққатли меҳнат билан кун ўтказган, оила бешигини қийинчилик билан тебратган Абдулла аканинг отаси Зоҳид Нурмуҳамедовнинг орзуси болаларини мактабда ўқитиб илмли қилиш эди. Зоҳид аканинг умидлари пуч бўлмади — қобилиятли фарзандлари олий ўқув юртларини муваффақиятли битирдилар. Зоҳид ака катта ўғли Абдулланинг шифокор бўлишини орзу қилар эди, чунки авом халқ табобат ёрдамига ниҳоятда муҳтож эди. Атроф қишлоқларда хавфли юқумли касалликлардан, очарчиликдан аҳоли жабрланар эди.

Ота ўгитини олиб табобат ўрта билим юртига кирган 15 ёшли Абдулла фақат 10 та рус сўзини биларди. Бироқ қобилиятли, зеҳнли, серғунт йигитча тез орада керакли билимларни ўрганиб олди ва 1928 йилда доришунослик мутахассислигини эгаллаган ҳолда техникумни битирди. Бу ёш табобат ходимининг ушбу соҳадаги дастлабки ишончли қадами эди.

1929 йилда Абдулла ака Тошкент Давлат табобат илмгоҳи талабалари сафидан ўрин олишга муяссар бўлди. У ўқиш билан бир қаторда биохимия кафедрасида аввал лаборант, сўнг ўзбек тили ўқитувчиси бўлиб ишлади.

Илмгоҳни битиргач, Абдулла Зоҳидов юқумли касалликлар мутахассислиги бўйича аспирантурага қабул этилади ва йирик олим-профессор Н. И. Рагоза раҳбарлигида илмий-тадқиқот ишлари билан шуғуллана бошлайди. Аспирантлик даврларида Абдулла ака терлама тифи, безгак, қизамиқ, қора чечак хасталикларига қарши курашиш юзасидан кўп вилоятларга боради, ушбу касалликлар илдизини қуритиш йўлида бор куч-ғайратини аямайди.

Шу даврда Абдулла аканинг ҳаётида иккита катта қувончли воқеа содир бўлади: 1938 йилда фан номзоди унвони учун диссертацияни муваффақият билан ёқлади ва 1939 йилда юқумли касалликларга қарши курашишда фаол қатнашгани учун Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланади.

Даҳшатли уруш йиллари яқинлашмоқда эди. Абдулла ака 1939 — 1946 йиллар давомида Ўрта Осиё ва Тожикистон чегара қўшинлари қисмларида шифокор-гигиеначи лавозимида ҳарбий хизматни ўтайди.

Ҳарбий хизмат вақтида Абдулла ака шифокорлик билан бирга санитария-эпидемиология лабораториясида ҳам иш олиб бориб, ўз билим ва тажрибасини такомиллаштирди. Домланинг уруш пайтидаги сидқидилдан хизмати зое кетмади. У Тожикистон ССЖ Олий Кенгашининг Фахрий ёрлиғи ва «Германия устидан қозонилган ғалаба учун» медали билан тақдирланди.

Машаққатли ва оғир уруш йилларидан сўнг тинчлик даври Абдулла акага қўшимча илҳом ва куч-қувват бахш этди. Домла қобилиятини ва имкониятини илмий-тадқиқот ишларига қаратди. Шу мақсадда дастлаб Тожикистон тиббиёт илмгоҳининг гигиена кафедрасида доцент лавозимида ишлади. 1947 йилда Тошкентга қайтиб келиб, меҳнат фаолиятини Тошкент тиббиёт илмгоҳи билан боғлади. Дастлаб умумий гигиена кафедрасининг доценти (1947—1949 йиллар), сўнг санитария ва гигиена куллиётининг декани бўлиб ишлади. Бу лавозимда Абдулла аканинг ташкилотчилик қобилияти яққол кўринди — тез орада куллиёт кўрсаткичлари анча яхшиланди. 1949 йилда Абдулла ака коммунал гигиена кафедрасининг мудирлиги лавозимига кўтарилди ва бу ерда у 1960 йилга қадар сидқидиллик билан хизмат қилди. Сўнг санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот илмгоҳида директорлик вазифасини бажариб, жамоага 17 йил раҳбарлик қилди.

Абдулла ака ўз билимини тўла-тўкис ишга солиб, куч-қудратини аямай жумҳуриятда ҳали унчалик қанот ёзмаган гигиена илмини тараққий эттиришга, бу соҳада етарли миқдорда мутахассислар тайёрлашга алоҳида аҳамият бериб кўзга кўринарли шахсий ҳиссасини қўшди. Фикримизнинг исботи сифатида, қуйидаги рақамларни келтиришимиз мумкин: 47 ходимдан иборат бўлган кичик илмгоҳ 17 йил давомида 450 кишилик улкан илмий даргоҳга айланди, унинг лабораторияларида аҳамиятга молик йирик илмий изланишлар олиб борилди, 70 номзодлик ва 4 докторлик диссертациялари ёқланди.

Абдулла ака ўз илмий ишларида ўлка гигиенаси муаммоларини сезиларли даражада ҳал этди ва бу ишларнинг якуни сифатида 1966 йилда докторлик диссертациясини ёқлади.

Шундай қилиб, Абдулла ака ўлка гигиенасига асос солган, унинг тараққий этишига салмоқли ҳисса қўшган таниқли олимлар қаторида салобатли ўрин эгаллади. Чунончи, олимнинг ташқи муҳитни муҳофаза этиш, аҳолини ичимлик сув билан таъминлашни яхшилаш ва оқава сувларни зарарсизлантириш каби илмий ишлари диққатга сазовордир. У заҳарли химикатлардан режали фойдаланиш, ипакчилар, қоракўлчилар, тоғ конлари ходимлари меҳнат шароитларини яхшилаш, Мирзачўл ва Фарғона ҳудудларида санитария ва гигиена ишларини тўғри уюштириш каби ишларга сезиларли даражада улуш қўшди. Илмий ишлар билан бир қаторда А. Зоҳидов жамоат ишларида ҳам фаол иштирок этган арбоб эди. Бинобарин, Абдулла ака Умумиттифоқ гигиеначилар жамияти Кенгашининг аъзоси, Ўзбекистон ССЖ Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги олимлар кенгаши аъзоси, Бутуниттифоқ ва жумҳурият миқёсида чоп этиладиган гигиена ойномалари ҳайъатининг аъзоси, жумҳурият ташқи муҳитни муҳофаза этиш жамияти кенгашининг аъзоси сифатида кўп ишлар қилди. У ҳаёт бўлганида 80 ёшга кирарди..

Лекин умрини халқнинг соғлиғини сақлаш каби шарафли ишга бағишлаган Абдулла Зоҳидов каби ғамхўр мураббий, эл меҳрига эга бўла олган ажойиб инсонлар доим эл ардоғида қолаверади.

Тўлқин ИСКАНДАРОВ,
Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, тиббиёт фанлари доктори, профессор.

⊙ ОЛТИН КУЗ.

Ҳ. Солиҳов сурат -лавҳалари.

«ЮЛДУЗ»НИНГ ЯНА БИР МАҲСУЛОТИ

⊙ **«УЗБЕКФИЛЬМ» қошида ташкил этилган «Юлдуз» ижодий уюшмаси яна бир фильмни намойиш этди.** «Ихтиёрсиз қотиллик» деб номланган тўла метражли бадиий фильм Киночилар уйида илк бор намойиш қилинди.

Фильмнинг сценарий муаллифи ва постановкачи режиссёри Музроб Боймуҳамедов бўлиб, постановкачи-оператор Даврон Абдуллаевдир. Асосий ролларни Б. Муҳамедов, С. Қурбонов, Ф. Изотова, Ф. Мўминова, Л. Матчонов ва бошқалар ижро этишган.

Аҳмад ФАЙЗИЕВ.

Олимлар тажрибахонасида

«МИЛЛИПОР» ЁРДАМГА КЕЛАДИ

⊙ Бундан икки йил илгари Германия Федератив Жумҳуриятидаги «Мерк» фирмасининг мутахассислари Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси химия ва физика полимерлари илмгоҳига ташриф буюришган эди. Ўшанда хроматография бўйича ўтказилган семинар ва замонавий асбоблар кўргазмаси олимларда катта таассурот қолдирганди.

ЎРТА ОСИЁ ва жумҳуриятимиздаги бир неча ташкилотлар фирмадан хроматографик пластинкалар сотиб олиш учун шартнома туздилар. Шундан кейин ҳамкорлик бошланиб кетди.

Маълумки, хроматография атроф-муҳит, пестицидлар билан булғанган сув, тупроқ таркибини ўрганишда энг қулай ва замонавий усуллардан бири ҳисобланади. Ҳозирги кунда бу самарали восита айниқса экологияси танг вазиятга тушиб қолган Ўрта Осиё жумҳуриятларига жуда қўл келаяпти. Шу боис хроматографиянинг янги-янги қирралари излаб топилиб, асбоблар яратиш устида иш олиб борилмоқда. Бу борада физика ва химия полимерлари илмгоҳида ҳам қатор тадбирлар амалга ошириляпти. Айниқса хорижий мамлакатлар билан яқиндан алоқа ўрнатилгани яхши натижалар бераётир.

Айни пайтда хроматография ёрдамида текширишлар олиб бораётган илмий муассасалар ва ташкилотларга методик қўлланмалар, замонавий асбоблар етказиб берилмоқда. Зарур пайтда амалий ёрдам ҳам кўрсатиляпти.

— Ноябрь ойида Америка Қўшма Штатларининг «Миллипор» УОТЕРС фирмаси иштирокида семинар кўргазма ўтказмоқчимиз, — деди илмгоҳ қошида фаолият юритаётган хроматография илмий марказнинг бошлиғи Б. Қобулов. — Бундан кўзланган асосий мақсад сув, ҳаво ва тупроқдаги ионлар ҳамда органик моддалар, пестицидлар миқдори, шунингдек хроматография усулида озиқ-овқат маҳсулотларининг таркибини ўрганишдан иборатдир.

Шуни таъкидлаш лозимки, «Миллипор» фирмаси янги туркумдаги асбоблар, жиҳозлар, замонавий калонкалар тайёрлашда машҳурдир. Улар орқали суюқликлар ва атроф-муҳитнинг булғанганлигини осонгина текшириб кўриш мумкин. Семинар ўтказиладиган куни мазкур қурилмаларнинг кўпгина турлари намойиш этилади. Бундан ташқари фирма директори, жаноб Жим Рутер Форд, америкалик етук мутахассис Ежен Либехларнинг қизиқарли маърузалари ҳам кўпчиликда катта таассурот қолдириши табиий. Кенгашда Ўрта Осиё ва Ўзбекистон жумҳуриятидан юздан ортиқ олим ва мутахассислар иштирок этишади.

Илмий марказ жамоаси келгусида Австриянинг «Бекман» фирмаси билан ҳам алоқа ўрнатишни кўзламоқда.

Шавкат САЪДИЕВ.

Аёлларга муносабатимиз ҳақида

ЗАРГА ЎРАМАНГ, ЯХШИ ГАПИРИНГ

Ҳар бир миллатнинг маданий даражаси унинг аёлларга бўлган муомаласида билинади.

Карл Маркс.

АЁЛЛАРНИ эркаклар билан тенг ҳуқуқли қилдик. Бу илтифот аёлга нима берди. Унинг нозик қаддини уч карра букишга, нафис елкасига қўшалоқ юк ортишга имкон яратди, холос.

Мен жазирама қуёш тиғида далада кетмон чопаётган, чўян дастгоҳлар олдида саккиз соат оёқда тик туриб ишлаётган ёки тонг саҳарда ферма сари ошиққан соғувчи аёл тўғрисида ёзмоқчи эмасман. Бу ҳақда жуда кўп гапирилди, кўп қоғозлар қораланди.

Мен тенг ҳуқуқли бўламан деб, оддий марҳаматдан ҳам айрилган аёллар, уларга бўлган инсоний муомалалар юзасидан фикр билдирмоқчиман, холос. Бу ҳақда гапириш, гапиришгина эмас, аёл қалби билан исён қилиш керак, деб ўйлайман.

...Ниҳоят, барча интиқ бўлиб кутган автобус бекатга келиб тўхтади. Бетоқат одамлар — эркагу аёл, кексаю ёш ўзларини бирдай ичкарига уришди. Бахти чопибми ёки эпчиллиги туфайлими ишқилиб бир ёшроқ жувон автобусга илдам чиқиб олди. Шунда унинг ортидан басавлат бир эркак тўсатдан ўшқириб қолди:

— Онангнинг уйига ҳовлиқасанми, нега эркак кишини туртасан?!

— Кечирасиз, сезмабман, — деди аёл хижолат тортиб ўтираркан.

— Ёнида кап-катта эркак турармишда, бу ойимча сезмасмишлар. Худо бехабар, эркак кишининг ҳурмати деган нарсани биласанми ўзинг. Агар менинг хотиним бировга суйкалиб ўтсин-чи...

Қарасам аёл ҳомиладор экан. У ўзини авайлаб ҳам шошган бўлиши мумкин-ку.

— Амаки, у киши узрли эканлар...

— Оғироёқ бўлса автобусда нима қилади, — пишиллади ҳалиги киши. — Уйида ўтирсин худо деб.

Во дариғ, наҳотки шу одамни ҳам аёл яратган бўлса. Намунча эркаклигини пеш қилиб, кўксига уради. Ёшига қараганда ҳали онаси ҳаёт бўлсалар керак. Ривоятларда айтилишича тўқайдаги тўнғиз, ҳатто оч қолганда йўлбарс ҳам ҳомиладор аёлга озор беришдан ўзини тияр экан. Наҳотки бани одам зотида уларчалик шафқат қолмаган бўлса!

Мусулмонликни даво қилаётган ўша амаки муқаддас Ҳадисдаги қуйидаги сатрларни билармикин ўзи: «Хотинларни фақат яхши одамларгина иззат-икром қилур, аҳлу аёлларни фақат ёмон одамларгина хору зор қилур».

Тушлик қилиш учун ошхонага кирдик. Буни қарангки, навбатда фақат йигитлар. Шу чоқ ёши ўтинқирароқ қолган икки аёл кириб келишди. Улардан бири навбатсиз, овқат узатиладиган тирқиш ёнига борди. Учинчи бўлиб турган киши кузатиб турган экан шекилли, аёлни огоҳлантирди:

— Ҳў, опа, бу ердагиларнинг ҳаммаси боядан бери сарғайиб навбатда туришибди. Уларнинг ҳам қорни оч, нега одамларнинг кўзини шамғалат қилмоқчи бўласиз. Навбатда турсангиз бўлмайдими, тартиб ҳаммага баравар.

— Энди укахон, сизларга эркалик қиляпманда, иккитагина опангизнинг навбатда туриши уятдир.

— Бизнинг ҳам вақтимиз ҳисоб-китобли, бизлар ҳам ишдаги одамлармиз, — чувиллашди бошқа кишилар ҳам.

Хижолатда қолган аёллар овқатланмай чиқиб кетишди. Мен уларни оқламоқчи эмасман. Лекин тоғни урса талқон қилгудек шу кишилар наҳотки иккитагина аёлга илтифот кўрсатишолмади. Бошқача тарбия бўлганида нафақат навбатни бериш, балки уларни ўтқазиб қўйиб хизмат кўрсатишлари ҳам мумкин эди-ку. Бу билан ҳеч қаери камайиб қолмас, аксинча, аёлларга — улар орқали ўз оналари, опа-сингилларига ҳам ҳурматларини изҳор қилган бўлмасмидилар!

Аёл киши ўз номи билан аёл. Нозик қалб эгаси. Ширин сўзга интиқ зот. Уни зарга ўраманг, яхши гапиринг. Юрагидагини топиб гапиринг. У бутун меҳр-муҳаббатини бахшида этишга тайёр. Ҳамиша эркакларга суяниб, орқа қилиб яшагиси келади. Бизда, адолатли жамиятда эса, бу нарса мутлақо унутилмоқда. Хотин-қизларимизга нисбатан ишлатиладиган «хоним», «бону», «меҳрибоним», «азизим», каби илтифотли иборалар умуман истеъмолдан чиқиб кетаяпти.

Бунга асосий сабаблардан бири, Шарқ урф-одатларининг, ўзбек ахлоқининг мутлақо унутилганлигидан, энг яхши панд-насиҳатлар айтилган Қуръони карим, ҳадис одобининг бутунлай ўргатилмаганлигидан эмасмикин? Чунки биз узоқ йиллар ўзлигимиздан, бобомерос ахлоқимиздан йироқда, бегона яшадик. Ўзлигимизни унутдик. Натижада одамларимиз меҳр-оқибатсиз, на отанинг, на онанинг, на оға-ининнинг қадр-қимматини билмай ўсди.

Бошингга не бало ёғса бировданмас ўзингдан кўр, дейди халқимиз. Эҳтимол, аёлларимизнинг бунчалик эзилиб, илтифотлардан йироқда қолишига уларнинг ўзлари ҳам айбдордирлар. Негаки, ҳуқуқимиз тенглигини рўкач қилиб, эркаклар касбини ҳам, бурчини ҳам ўзлаштириб олдик. Оналик, аёлликдан ташқари жамоатчи, тежамкор унвонларига эга бўлдик. Бозор-ўчарни ҳам бизнинг зиммамизга юклашган. Натижада эркакларимиз лоқайд бўлиб қолишди. Хотини эгилиб-букилиб кўтариб келган халта-тўрваларга бехижолат қарайдиган бўлдилар. Аёлларга байрамларда гул совға қилишни унутиб юборишди. Уйида тузукроқ рўшнолик кўрмаган шўрлик аёл энди, кўча-кўйда ҳам қўпол муомалага дуч келаяпти. Оқибатда жони сабил «қирқта» бўлса ҳам сал нарсага асабийлашадиган, жиззаки бўлиб қоляпти.

Азиз эркаклар! Табиат сизларга улкан куч ато этган. Сиз нозик хилқатнинг суянган тоғисиз, паноҳгоҳисиз. Шундай экан, бағрингизни кенг қилинг, танти бўлинг. Кўча-кўйда ҳаётингиз мазмуни, умр чароғи — аёлларга беилтифот, носамимий бўлманг. Токи биз ҳамиша сизга ишониб, таяниб яшайлик.

Муҳаббат ҲАМИДОВА,
журналист.

Жамият ва қонун

ОҚ «ЖИГУЛИ»

⊙ Яқинда «Ўрмон саноати» рўзномаси саҳифасида «Қимматга тушган тарсаки» мақоласини ўқиб қолдим. АҚШнинг Калифорния штатидаги Эл-Сегунда деган шаҳарда 50—60 йиллардаги таниқли кино актрисаси Галливуда Жажу Габор ўзининг саккизинчи эри князь Фредерик Фан Анхальтнинг «Мерседес» автомобилида Лос-Анжелес кўчаларининг бирида уйи томон шошилиб кетаётганида полиция йўл назоратчиси автомобилини тўхтатгани учун таниқли актриса полициячининг юзига бир шапалоқ уради...

Уч ҳафта давом этган суд 72 ёшли Габорга 72 соатли қамоқ жазоси, 13 минг доллар пул жаримаси ва уй-жойлари бўлмаган хотин-қизларнинг 120 соатли хизматларини қилишдек мажбурий хизмат тайинлади. Ҳукм ижро этилиб бўлганидан сўнг унинг ЮПИ агентлиги журналистларига берган интервьюсида таниқли актриса қўлига эрк берганлиги жуда қимматга тушганини ачиниб айтади...

Ушбу мақолани ўқир эканман, 1986 йилда Янгийўл районида содир бўлган бир воқеа эсимга тушиб кетди.

... ЙЎЛ назорати хизмати бўлими бошлиғи Абдумалик Йўлдошевнинг қотиллари аниқланиб, мен бошчилик қилаётган йўл назорати бўлимида ўзимдан бошқа раҳбарлик қилувчи қолмаган эди. Нима бўлса ҳам ходимларни яккалантирмасликни ўйлаб, ишдан четлатилган раҳбарлар ўрнига кечани-кеча демай ишлашга тўғри келди. Апрель ойининг охири яқинлашиб қолган. Тунда йўл назорати постларини айланиб юрардик. Тунги соат 3 лар чамаси эди. Тошкентдан Янгийўл томон бир оқ рангли «Жигули» учиб борарди. Автомобиль ҳайдовчисига тўхташ ишорасини қилдим. Автомобиль ичида 3 нафар ўспирин бўлиб, улар тўхташ ишорасига парво қилмай, тезликни янада оширишди. Нима қилиш керак? То Янгийўлгача ДАТ назорат постлари йўқ. Ундан ташқари автомобиль номери олиб қочилган, ўғирланган автомашиналар рўйхатида ҳам йўқ эди. Ўша вақтларда одатда ичиб олиб машина рулига ўтирганлар, ҳайдовчилик гувоҳномалари бўлмаганлар, ўғрилар тўхтамас эди. Мен шуларни бир зум ҳаёлимдан ўтказиб милиция сержанти Ботирбек Евкочевга машинани ўт олдириб, уларнинг изига тушишни буюрдим. Бизга бириктирилган хизмат автомобили янги бўлганлигидан 2 километр юрар-юрмас оқ «Жигули»га яқинлашиб қолди. Радио ускунаси орқали автомобиль тезлигини камайтириб, ўнгга олиб тўхташ кераклигини айтдим. Ҳайдовчи буйруққа бўйсунмай, яп-янги «Жигули»ни бизнинг автомобилимиз томон яқинлаштириб тезликни оширди. Ҳайдовчи ёш бўлганидан мен унга автомобилни чапроққа бур, дея улгурдим, холос. Ҳайриятки, автомобилимизга ҳеч нарса қилмади. Биз қочоқ автомобиль кетидан яна изма-из қувиб борарканмиз, рация орқали шаҳар навбатчи бўлимига автомобиль ҳайдовчиси бўйсунмаётганини хабар бердик. Автомобиль Тошкент чегарасидан 20 километр йироқлашиб ҳамон менинг қаттиқ овозли ускуна орқали тўхташ буйруғимга буйсунмай, Янгийўл томон илдамлаб борар ва Янгийўл ДАТ пости ходимлари зора тез келаётган автомобилни тўхтатсалар деган ўй билан постга яқинлашар эдик. Аммо бизнинг ўйлаган умидимиз пучга чиқди. Бирорта ҳам ДАТ ходими йўл ёқасида йўқ эди, қочоқ янада олдинга қараб илдамлаб кетди. Нима қилиш керак? У ёғига то Сирдарё чегарасигача ДАТ пости йўқ, нима бўлса ҳам шубҳали жиноятчиларнинг йўлини тўсиш керак. Бизни бир нарса қийнар эди. ССЖИ Ички ишлар вазирлигининг буйруғига биноан биз қочоқ автомобилни фақатгина кузатиб боришимиз керак эди. Бир томондан буйруқ, иккинчи томондан берган қасамёдимиз бизни бирор бир кескин ҳаракат қилишимизга тўсқинлик қиларди. Менга маъноли қараган Ботир Евкочевнинг нигоҳидан «Бензин тугай деб қолди командир, нима қиламиз?» деяётганини уқиш қийин эмасди. Биз қувлаб бораётган автомобиль Гулбаҳор район марказига яқинлашиб қолган эди, ҳамон ҳайдовчи милиционер мендан қатъий бир қарор кутарди. Агар улар бизнинг назоратимиздан қочиб, яна бошқа жиноятларга қўл уришсачи, деган ўй билан қандай қилиб «Қувиб ўтинг!» деган сўз оғзимдан чиқиб кетганини ўзим ҳам билмай қолибман. Ҳайдовчи аввал чап томондан қочоқ машинани қувиб ўтмоқчи бўлди. Аммо оқ «жигули» ҳайдовчиси бизлар кетаётган автомобиль йўлини тўсар ва қувиб ўтишга йўл бермас эди. Қувиб ўтишлик учун қилинган ҳаракатлар ҳамон натижасиз тугади. Ниҳоят йўлнинг ўнг томонида битта автомобиль сиғадиган йўл очилиб қолди. Автомобилимиз шиддатни тезлатиб, йўлнинг ўнг томонидан қувиб ўтди. Жиноятчи бошқариб бораётган машина бизнинг машинамиз томон ҳаракатини ўзгартириб, автомобилимизнинг орқа чап қанотига зарб билан уриб юборди. Тезлик юқори бўлганлигидан бизнинг машина ағдарилган

Атроф-муҳит муҳофазаси

Сайёрамиз келажаги ташвишида

⊙ Вашингтонда бўлиб ўтган журналистларнинг халқаро анжумани атроф-муҳит муҳофазасига бағишланди. Анжуман «Сайёрамиз келажаги ташвишида» мавзуида ўтказилиб, унда кўпчилик мамлакатларга тааллуқли қуйидаги маълумотлар келтирилди.

⊙ СОВЕТ Иттифоқи, Польша, Япония, Австралияда экология — табиат муҳофазасида сезиларли ўзгаришларга эришилмаган бўлсада, бу мамлакатлар сиёсий курашнинг олдинги сафига чиқдилар. ССЖИ келажакда Ғарбий Европа маҳсулотининг тўртдан уч қисмини ишлаб чиқаради, муҳитни ифлослантириш даражаси эса икки маротаба юқори бўлади.

⊙ ИНСОНИЯТ олдида икки муҳим муаммо турибди. Булар туғилишни камайтириш ва иқлимни барқарорлаштиришдан иборат. Сайёра аҳолиси саксонинчи йилларда 842 миллион кишига ортганди, яқин 10 йилда эса 959 миллионга кўпайди. 1989 йилда 1,67 миллиард тонна (1984 йилдагидан 1 фоиз кўп) дон етиштирилди, жон бошига истеъмол қилиш етти фоиз камайди. Саноатни экологияга мутаносиблаштиришга кўплаб маблағ сарфланишига қарамай, муҳитнинг ифлосланиши доимий равишда ўсмоқда. Карбонат ангидрид ҳавога йилига 5,7 миллиард тонна чиқарилмоқда, бу урушга қадар бўлган кўрсаткичдан уч маротаба кўпдир.

⊙ ЖАНУБ ўрмонларининг аёвсиз кесилиши атмосферага 1,6 миллиард тонна карбонат ангидридни қўшади. Жумладан, бу миқдор Амазонка ҳавзасида — 330, Индонезияда — 192, Колумбияда — 123, Африканинг Фил суяги қирғоғида — 101 миллион тоннани ташкил этади. Кейинги пайтларда Европанинг жануби-шарқида ўн миллион гектардан ортиқ ердаги қарағай майдонлари йўқ бўлиб кетди. Бунинг олди олинмаса келажакда жуда ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин.

⊙ ҲОЗИРДА электр қуввати ишлаб чиқаришнинг 78 фоизи иссиқлик электр марказларида ҳосил қилинади. Шунча қувватни ишлаб чиқариш учун 33 фоиз нефть, 27 фоиз кўмир ва 18 фоиз газ ёқилади. Нефть газга нисбатан 44, кўмир эса 75 фоиз кўп углерод бирикмасини ажратади. Атом электр станциялари ҳавога 300—400 миллион тонна карбонат ангидрид тарқатади. Замонамизнинг экологияга энг безарар ва соғлиққа фойдали ҳаракат воситаси велосипед бўлиб қолди.

Ҳозирда кўплаб мамлакатлардаги раҳбар ходимлар яқин масофаларга қатнаш учун велосипеддан фойдаланишни оммалаштирмоқдалар.

Фозилжон ОРИПОВ
тайёрлаган.

Қиз—фарзанд эмасми?

Фарзандларингизнинг кўз ёшларини асранг, токи улар қабрингиз узра тўкилсин.

ПИФАГОР.

«Салом, дадажон!
Сизга яна мактуб ёзаяпман,. Бу энди учинчиси. Аввалги ёзганларим тортмада сарғайиб ётибди.

Навбатдаги битаётган дил сўзларимни ҳам ҳеч қачон сизга юбора олмасам керак. Сабаби...

Шундай деб ўйлайману, беихтиёр кўзларимга ёш қуйилиб келади. Инсон йиғласа, кўнгли равшанлашиб, енгил тортади, талабалик даврларини эсласам бахтиёрлик нашидасида энтикаман. Учинчи курсга қадар эркин, ғам-ғуссасиз ҳеч қандай қийинчиликсиз ўсдим. Ўшанда мендан бахтиёрроқ қиз йўқ эди гўё дунёда. Оилада яккаю-ягона фарзанд эдим. Баъзан онамдан:

— Нега ака-укаларим йўқ? — деб сўрасам, ойим маъюс жилмайиб:

— Менинг бор-йўқ бойлигим — сенсан, қизим. Сен борсанки, мен ҳам тирикман, — деб жавоб қайтарарди.

Айниқса ундан узоқроққа кетиб қолсам онажоним тушимга кирар, бирпасда уни соғинардим.

Учинчи курсни битирганимда уйимизга тугун кўтарган хотинлар серқатнов бўлиб қолишди. Бир куни ўқишдан чиқиб уйга келсам, ойим ошхонада юм-юм йиғлаётган эди. Меҳмонхонага кираверишдаги пойгакда бегона оёқ кийимлари қатор турарди. Шошиб меҳмонхонага кирдим-у, ҳаммасига тушундим: безатилган дастурхон атрофида учта аёл ўтирарди. Тўрда ўтирган «олмос» кўйлакли, қошларини қалин қилиб бўяб олган аёл менга бошдан-оёқ синчковлик билан разм солди. Саломлашиб, гандираклаганча ортимга қайтар эканман, қулоғимга шивир-шивир эшитиларди:

— Айланай, қизлари шуми, ойдеккина бўлипти.

— Жасуржонга жуда мос экан. Э, Соҳибжон шундай қизнинг қадрига етмади-да. Афсус!

— Ҳа, орада Рисолат куйиб, кул бўлди, бечора...

Ҳайрон бўлдим, ким у Соҳибжон?! Кимнинг қадрига етмайди, нега?!

Ошхонадан ойим чиқиб келдилар. Қўлларида чойнак, чеҳрасида табассум, кўзларида эса ёш...

— Меҳмонлар билан сўрашдингми, қизим?!

Ойимга яна бир лаҳза қараб турсам, йиғлаб юборишини сездим-у, эшикка отилдим...

Ҳалиги аёллар Соҳибжон деганлари бу — сиз экансиз, дадажон. Мен бор ҳақиқатни кейин билиб олдим. Бу ҳақиқатни билиш мен учун жуда қимматга тушди.

Ойим юрак касалига мубтало бўлдилар.

«Агар шуниси ҳам қиз бўлса, касалхонадан қайтиб келма. Менга қизнинг кераги йўқ!», — деган экансиз йигирма йил аввал ўз онамга.

Шундай қилиб оилада бешинчи фарзанд — мен дунёга келган эканман. Онам бир ойгача узоқ қариндошлариникида яшабдилар. Кейин, ўша қариндошлари мени боқиб олишибди. Онам ёшлигимда ҳар куни келиб, мени кўриб кетар эканлар.

Ҳаммаси ёдимда, дадажон, бир куни мактабдан қайтар эканман, аллақандай аёл мени қучоқлаб, роса йиғлаганлар. Энди билсам, ўша аёл менинг ҳақиқий онам экан. Онам йиллар ўтиб яна фарзанд кўрибди.

— Мана, дадаси, — дебди касалхонага борганингизда. — Энди армоним йўқ. Ўғлингизга яхши қаранг, қизимнинг ҳам ҳолидан хабар олиб туринг, илтимос Сиздан...

Бу онамнинг сўнгги сўзлари экан. Онам вафот этибди.

Эртасига сизни бош шифокор чақиртирибди.

— Нега бундай қилдингиз? — койибди шифокор. — Ахир, турмуш ўртоғингизга туғиш мумкин эмас эди-ку, шуни билармидингиз?!

Йўқ, дадажон! Сиз буни билмас эдингиз. Чунки, онам Сизга бу тўғрида айтмаган эдилар. Бироқ у бечора Сизни севар, шу севгиси ҳаққи Сизга ўғил ҳадя қилишни шу қадар истардики, буни таърифлашга ўзим ҳам ожизман.

Мана, дада, ўғилли ҳам бўлдингиз, армонингиз, орзуингиз ушалди. Лекин, онамда нима гўноҳ?!

Мендачи, дада?! Мен ҳам одамман. Ахир, мениям жажжи юрагим, қачонлардир армон билан ёнган қалбим бор эди-ку!

Нон қадри, пул қадри ҳақида кўп гапиришади. Лекин, инсон қадри, инсон садоқати-чи, дада, нега биз уларни кейинги пайтларда кейинги ўринга қўяяпмиз!

Ёки булар эскирган, сийқаси чиққан сўзлармикан?! Мактубимни шу ерда тугатаман.

Сизга салом билан, Ноила».

Мактубни оққа кўчирувчи:
Абдуқосим ЮНУСМУҲАМЕДОВ.

Шанба оқшомида

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

«ҚОР ОДАМ»НИ КЎРГАНЛАР

⊙ Бир неча ўн йиллардан бери баланд тоғ довонларида қор одамларнинг мавжудлиги ҳақида шоҳидларнинг ҳикояларини эшитиб келамиз.

ҚОР одами айниқса Ҳимолай тоғларида кўпроқ учраб туриши қайд этилган. Бутан табиатни муҳофаза қилиш қироллик жамиятининг раиси Дашо Жоржи яқинда Ҳимолай тоғларида ва ушбу тоғдаги ғорларда «истиқомат қиладиган» қор одамнинг излари суратларини кўрсатиб қуйидагиларни гапириб берди:

— Бизнинг ўрмончиларимиз айиқлар, йўлбарслар, илвирслар ва бошқа тоғ ҳайвонларининг изларини жуда яхши ажрата биладилар. Ушбу излар эса умуман бошқа тирик мавжудотга тегишли.

Сўнг Дашо хатжилдни очиб жуда ингичка жигарранг ва оқиш соч толаларини кўрсатади. Бу толаларни йетилар қор одамлар дарахт таналарига ишқаланганларида қолдирарканлар.

— Бу соч толалари жуда ингичка ва улар айиқники эмас, — дейди у. — Бундан бир неча ой аввал толалар АҚШга қандай ҳайвонга тегишли эканлигини аниқлаш учун юборилган. Ҳали жавоб келганича йўқ.

Дашонинг ҳақ эканлигини Бутан қироли Жигма Сингай Вангучук ҳам тасдиқлайди:

— Икки оёқлаб юрадиган йирик, юнгли мавжудотларни кўрган кишилар жуда кўп ва уларнинг чизиб берган манзаралари шунчалик ўзаро мос тушадики, бу йетининг ҳақиқатан мавжудлигига ҳеч қандай шак-шубҳа қолдирмайди.

Шунга қарамасдан қор одамларни ҳеч ким суратга ололмаган ва қирол бу ҳақда гапиришни унчалик хоҳламайди.

«Агарда жаҳон аҳли Бутан қиролининг йети ҳақида гапираётганини эшитса, улар мени енгилтак одам экан деб ўйлайдилар», — деди у яқинда ўтказилган бир суҳбатда.

Бироқ ўрмончи Йема Дашонинг олдига келиб ёввойи қўтосларни боқаётиб йетиларни учратган подачиларнинг ҳикояларини гапириб берди.

У жумладан, нима учун йетини яқиндан кўриш ёки суратга олишга уринишлар беҳуда бўлаётганлигини тушунтириб берди.

«Улар инсон ҳидини сезишлари биланоқ дарҳол қочиб қоладилар, — деди Йема. — Кишилар йетини излашга киришганларидан сўнг бу мавжудотлар одамларнинг кўзига кўринмасликка ҳаракат қилмоқдалар».

Бундан ташқари, тоғликлар фикрига кўра йети билан учрашиш ва ҳатто унинг изларини кўриш ҳам бахтсизлик келтирар эмиш.

Шоҳидлар ҳикоясича, йетилар иккита оёқда жуда тез чопадилар. Шамолда уларнинг от ёлига ўхшаш узун сочлари ҳилпирайди.

Подачи ва ўрмончилар Бутанда йетилар икки хил — бири икки ва ундан ортиқ метрли бўйдор ва бошқасининг бўйи паст ва маймунга ўхшаш бўлишини таъкидлайдилар. Бутан ғарбидаги аҳоли сонининг кескин кўпайиши натижасида у ерда қўрқинчли қор одам билан учрашувлар деярли тўхтади. Ҳозир хабарлар аҳоли зич жойлашмаган шарқий районлардан келмоқда.

Дарвоқе, йети сўзига келсак. Бу сўз асли непал тилидан олинган бўлиб қор одам маъносини билдиради. Бутандан кўра кўпроқ даражада халқаро алоқаларга эга Непалда ҳозиргача бир неча махсус экспедиция ушбу мавжудотни излаган. Хорижлик кўплаб саёҳатчилар XIX асрдан бошлаб фанга маълум бўлган ҳеч қайси ҳайвонникига ўхшамаган ғалати изларни кўрганларини таъкидлаганлар.

Англия, Америка ва Норвегия экспедициялари ҳам қор одамни излаганлар, бироқ уни суратга туширишга муваффақ бўла олмаганлар.

Непал мутахассисларининг фикрича, бу ерда уч хил йети яшайди: бирининг бўйи ёш болаларникидай, бошқалари ростмана одам гавдасига эга ва учинчи тур йетиларнинг бўйлари уч метрдан ошади ва кишиларни кўрса ҳужум қилади. Аммо ҳозирда йетилар қирилиб битиш арафасида турибди.

Непалнинг пойтахти Катмандуда бундан 60 йил муқаддам қуйидаги воқеа юз берган: Тибет чегараси яқинида жуда йирик номаълум мавжудот бир гуруҳ кишиларга ҳужум қилиб, уларнинг 33 тасини ҳалок этган. Фақат биргина киши тирик қолиб, одамларга ушбу даҳшатли воқеани айтиб берган.

Яқинда Мўғулистонда ҳам Кобдон аймоғилик уч киши қор одам — Олмасни кўрганликларини ҳаяжон билан айтиб бердилар. Бу воқеа шу йил 26 сентябрда соат 15 дан 40 минут ўтганда Эрдэбурэн ҳудудида рўй берган. Улар булоқ атрофида «жуда йирик қора одам»ни кўрганлар.

Шоҳидлардан бирининг гувоҳлик беришича, улар орасидаги масофа 800 метр атрофида бўлиб, у дастлаб қор одамни юк кўтарган кишига ўхшатган. Таққа тўхтаган автомашина ва ундан тушаётган кишиларни кўриб номаълум мавжудот катта-катта қадамлар ташлаб бир неча сонияда 200 метр масофани босиб ўтиб қоя ортига яширинган. Унинг изларини ўлчаш натижасида қуйидагилар маълум бўлди: «қочоқ»нинг қадам узунлиги 2 метр 61 сантиметрга, оёқ излари узунасига 40 ва энига 8 сантиметрга тенг эканлиги аниқланди. Шуниси қизиқки, у тўрт панжали бўлиб чиқди — икки панжасининг узунлиги 13, яна иккисиники эса 11 сантиметр экан.

Эътиборга молик жойи шундаки, ушбу ғаройиб учрашув қатнашчиларидан бири ҳайдовчи С. Ульзий 1988 йили ҳам қор одамни кўрган эди. Ўшандан бери маҳаллий аҳоли ўрмонга эҳтиёткорлик билан боради, болаларини ҳам уйдан узоқроққа юбормасликка ҳаракат қилади.

Мўғулистонликлар жаҳон олимлари текшириш ўтказиб, ушбу мавжудот ҳақида аниқ фикрларни билдирадилар, деган ниятдалар.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, асримизнинг 20-йилларида Помир тоғларида ҳам қор одамлари учрагани, ҳатто улардан бирини кишилар тутиб олганликлари ҳақида ҳам маълумотлар бор. Аммо курраи заминимизга ликопчаларда ўзга коинотдан ташриф буюраётганлар ёки номаълум учар жисмлар ҳақидаги ҳақиқат ҳали тўла исботланмагани каби қор одам жумбоғи ҳам ўз ечимини кутмоқда. Ўйлаймизки, яқин келажакда юқоридаги икки жумбоқ ҳал этилади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Қатралар

ОТА ҒУРУРИ

МЕН ўшанда олти ёшда эдим, ҳали унда мактабга бормагандим. Ўшанда дўстингиз билан қизғин суҳбат қуриб ўтирардингиз. Ногаҳон онамга боқиб:

— Хотинжон, жавонча ичидаги умумий дафтаримни олиб кел, — дея буйруқ қилдингиз.

— Янгигина дафтар, сен ишлатсанг бўлади, деб ҳамсуҳбатингизга юзландингиз.

Мен эса беихтиёр ташқарига отилдим. Чунки сиз айтган ўша дафтарни олиб, ичини турли шаклларга тўлдириб оғилхонага беркитгандим. Билмадим, не хаёлда ўша дафтарни олиб келиб сизга тутқаздим. Сиз бўлса, оҳиста уни варақладингизу, бир менга, бир дўстингизга боқиб:

— Э-ҳа, уйимизда ижодкор ҳам пайдо бўлиб қолибдику! — дедингиз ёзувларни дўстингизга кўрсатиб. Сўнгра қўшиб қўйдингиз:

— Қара дўстим, бу шаклларни ўғлим ижод қилибди.

Мен ўшанда қўрқувдан титраб «ижод» сўзини ичимда такрорлардим, маъносини чақолмасдим. Лекин сиз мени койимадингиз ҳам... Аксинча ғурурга тўлиб гапирдингиз.

Эҳ, отажон! Қани эди мен сиз ўйлаган ҳақиқий ижодкор бўлолсам!..

НОННИНГ ҲАЛОЛИ

БИР куни ер чопаётгандим. Отам келиб қўлимдан оҳиста кетмонни олдида тобига келган ерни чуқур-чуқур чопа бошлади. Бир пасда анча-мунча жойни чопиб бўлиб менга шундай насиҳат қилди:

— Болам, ота-бобонг кетмонни чуқур чопишга ўрганган. Сен ҳам ер чопсанг, чуқурроқ чоп. Ахир ноннинг ҳалоли шу кетмонда бўлади.

— Оҳ, отажон! Мендан ҳам ҳалол кетмончи чиқармикан?!.

ЙИҒИГА ТАЪЗИМ

ҒЎЗАЛАР икки қулоқ бўлиб, далалар кўм-кўк тусга кирганди. Туш пайтидан ўтувди. Мағриб томонда қора булут пайдо бўлиб борлиқни қоплади. Кўз очиб юмгунча ерга дўл туша бошлади. Беш-ўн дақиқа ўтмаёқ ариқ-зовурлар сувга тўлиб кетди. Пахтазор ўртасида қолган колхозчилар тележка остидан паноҳ топишганди. Дўл тиндию, дов-дарахтлар барги тўкилган, майса ва униб чиққан экинлар ер билан яксон бўлганди. Пилла қуртлари баргсиз, далалар ғўзасиз қолганди. Шунда отам кўзларига дўппидеккина ўз хўжалигидаги экинларнинг пайҳон бўлгани ҳам кўринмай, пахтазорга қараб чопди. Отам пайҳон бўлган пахтазорга боқиб:

— Ғўзалар нима бўлди? Ғўзалар! Эл ризқи-чи? Эл ризқи! — деб куйиниб сўзлар экан кўзларидан дув-дув ёш қуйиларди. Мен эса кап-катта кишининг йиғлаётганига ҳайрон бўлиб тикилиб турардим.

Энди эса ўша ҳолат олдида таъзимдаман. Қани эди отажон сиздек эл ризқининг ғамхўри бўлолсам...

НАҲОТКИ...

Кашшофлар лагери раҳбарининг рухсатини олиб, онам мени уйга олиб қайтар экан автобусда келаётиб шундай деди:

— Отанг оғриб қолувди, касалхонага ётқиздик.

Нима учун лагердан эрта қайтаётганимга тушунмай турган бир пайтда бу сўз дилимга ханжардек санчилди. Кўзларимдан ёш оқа бошлади. Онам мени овутишга урингалари сари йиғлардим. Нима учун? Сабабини ўзим ҳам тўла шарҳлай олмасдим. Аммо ўшанда юрак-бағрим ўртаниб-ўртаниб йиғлаганим ёдимда.

Узр, отажон! Наҳотки мен йиғини эртароқ бошлаган бўлсам?!.

Неъмат ОРИПОВ,
Андижон.

Ажойиботлар оламида

Жаҳонда ягона

ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ Кутна Гора шаҳридаги XIII—XIV асрларда қурилган тарихий бинода «Седлес» номи билан юритилувчи музей бор. Музей экспонатлари бўлиб... инсон суяклари хизмат қилади. Бундан 120 йилча бурун мамлакатда вабо касалидан минглаб одамлар ўлганди. Ўн минг киши суягини ўз ичига олган музейда суякдан ясалган қандиллар, шамдон, ҳар бири икки минг киши суягидан ташкил топган тўртта «минора»ни кўриш мумкин.

Тоғ остидаги дарё

МАСОХА тоғлари остида Пунква дарёси оқади. Қизиғи шундаки, тоғ остида ҳам гоҳо йўқолиб, гоҳо кўриниб қоладиган дарё суви ҳарорати қишин-ёзин мўътадил бўлиб, тўрт даражани ташкил этади. Тоғ ости дарёсининг маълум қисмида сайёҳлар қайиқларда сайр қиладилар. Эҳтиёт бўлмаганлар эса қайиқда бошини тошларга қаттиқ уриб майиб бўлиб қолишлари ҳам ҳеч гап эмас. Шунга қарамай бу ердан саёҳат иштиёқмандларининг кети узилмайди.

Европанинг энг кекса эмани

МАМЛАКАТНИНГ машҳур курорти Карлови Варида бўйи ўн олти метрдан ошадиган эман дарахти алоҳида ажралиб туради. Европанинг энг кекса ушбу эмани соясида кўпгина буюк кишилар дам олиб, ҳордиқ чиқарганликлари тарихдан маълум. Гувоҳлик беришларича, эманнинг ёши минг йилдан ортиқ бўлиб, у ҳамон кўм-кўк ва бақувват ўсмоқда.

Қудрат АҲМЕРОВ.

ИЗИДАН...

ҳолда қарши томондаги йўл четидаги қайин дарахтига бориб урилди. Қаттиқ зарбдан рул гардишини ушлаган Ботир Евқочев машина салонидан отилиб чиқиб, асфальт устига боши билан тушиб ҳушидан кетди. Мен эса икки букилган ҳолда машинанинг олди ўриндиғида оёқларимни тираганча ўтирган жойимга қисилиб қолибман. Биз кетаётган автомобиль томи дарахтга қаттиқ урилиши натижасида унинг томи ўриндиқларгача пачоқланган бўлиб, одам тирик қолиши асло мумкин эмас эди. Жиноятчиларнинг ўғирлаган автомобили ҳам қаттиқ шикастланиб, олд ўнг қанотлари пачоқланиб, ғилдиракларининг ҳаракатланиши учун тўсқинлик қилиб қолганди. Жиноятчилар машинани жойида қолдириб, ўзлари ўткинчи автомобилда ғойиб бўлибдилар. Кўзимни очганимда бошим устида оқ халат кийган йўл назорати бўлимининг командири Леонид Францевич Криницкий ва менга тез тиббий ёрдам кўрсатаётган жарроҳлар туришганди. Бир ҳафтадан сўнг мени ва Ёвқочевни палатага кўчириб, даволашни давом эттирдилар. Икки ой деганда Янгийўл касалхонаси шифокорларининг тиббий ёрдамлари туфайли соғайиб, яна сафга қайтдик. Аммо энди командир ўринбосари эмас, тарғибот ва ташвиқот бўлими инструктори вазифасида ишлай бошладим. Орадан сал вақт ўтмасданоқ мени ва Ёвқочевни Янгийўл прокуратурасига чақириқ қоғози билан таклиф қилишди. Бўлган воқеа тафсилотлари қоғозда қайд қилина бошланди. Ҳар ҳафта чақирув қоғозлари келиб, қайта-қайта тушунтириш хатлари ёзиб берар эдик. Бир ярим йил ўтганидан кейин мен ва Ботир учун орзиқиб кутган Янгийўл прокуратурасининг бизларга нисбатан жиноят ишининг тўхтатилганлиги ҳақидаги хабарномаси келиб, унда иккимизга нисбатан жиноят аломатлари бўлмаганлиги учун жиноий жавобгарлик рад этилганлиги билан ҳаракатларимиз ССЖИ Ички ишлар вазирлигининг кўрсатмасига зид равишда ҳаракат қилганлигимиз учун ўртоқлик судида кўриб чиқишлик тавсияси берилган эди. Ўртоқлик суди ҳам бўлди, партия мажлисида ҳам ҳаракатимиз кўриб чиқилди.

Энг алам қиладиган жойи пачоқланган, яроқсиз ҳолга келган хизмат автомобилини тузатиб бериш менинг зиммамга юкланди. Мени бир нарса қийнар эди. Нима, мен Янгийўлга картошка сотгани борган эдиммики, яроқсиз ҳолга келган машинани тузатиб берсам? Бунинг устига ҳамма эҳтиёт қисмларни бозор нархида сотиб олиш керак. Бошим қотиб, ССЖИ Ички ишлар вазирлигининг кўрсатма ва буйруқларини ўрганиб чиқдим. Минг афсуски, бу ҳақда ҳеч қандай ҳужжат йўқ экан. Ўзинг пиширган ошни ўзинг ейсан, деган мақолга амал қилиб, яқин дўстларимни «ҳашарга» чақириб автомобилни тузатиб бердим. Шу куни елкамдан тоғ ағдарилгандек бўлди...

Чет эл видео фильмларидаги полициячиларнинг жиноятчининг йўлини тўсиш чоғидаги қилган ҳаракатларини кўриб, ҳайрон қоласан киши, улар эркин ҳар ҳолда. Нима учун биз жиноятчини шароитга қараб ушлаш учун эркин ҳаракат қилолмаймиз! Сени ўлдиришга пистолет тепкисини босай деяптику, сен олдин осмонга қарата огоҳлантирувчи ўқ отишинг керак? Жиноятчи бирор бир кимсани мулки бўлмиш автомобилни олиб қочиб кетаяптику, сен унинг йўлига ғов қўйиш ўрнига изидан боришинг керак!

Агар автомобиль двигатели чет элники бўлсачи, етиб бўпсиз. Бизнинг хизматимиздаги автомобилларнинг уларни қувиб етиб олишига ким кафолат бера олади? Хуллас, қонун-қоидалар эскириб қолди. ССЖИ ва жумҳурият Кенгашининг навбатдаги сессияларида ушбу масалаларга ҳам эътибор қилинса, милиция ходимлари жиноятчилик билан курашишда ўзларини анча дадил тутган бўлар эдилар. Шундай эмасми?

Икромжон РАҲИМОВ,
Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси ходими, милиция майори.

Энг, энг, энг...

САБЗАВОТ ВА МЕВАЛАР ҲАҚИДА

⊙ Ўзбекистон ҳудудидаги мевали дарахтлар ҳақидаги ЭНГ биринчи маълумотлар эрамиздан аввалги V асрга тегишли.

⊙ Жумҳуриятимиздаги ЭНГ совуққа чидамли мевали дарахт бу нок ҳисобланади. Нок қишда — 32° гача ҳароратда совуқ урмай туриши мумкин.

⊙ Ўзбекистонда ўсадиган ёнғоқ кўкка ЭНГ баланд бўй чўзган дарахт ҳисобланади ва унинг бўйи 30 метргача боради. Илдизининг узунлиги жиҳатдан ҳам у ЭНГ юқори кўрсаткичга эга. Унинг илдизлари узунасига 4, ёнламасига 15 метрга етади.

⊙ ЭНГ узоқ умр кўрадиган дарахт ҳам ёнғоқ бўлиб, унинг баъзилари 300 йилгача яшайди.

⊙ Сабзавотлар орасида ЭНГ серсуви бодринг ҳисобланади. Унинг 95 фоизи сувдан иборат.

⊙ Бодринг ва бақлажонлар ЭНГ кўп қисми истеъмолга кетадиган сабзавотлар бўлиб, уларнинг 95 фоизини истеъмол қилиш мумкин.

⊙ Оқсилга ЭНГ бой сабзавот эса нўхат бўлиб, вазнининг 6,5 фоизини оқсил ташкил этади.

⊙ ЭНГ калорияга бой сабзавот картошкадир. 100 грамм картошка 94 калорияга эга.

⊙ Жумҳуриятимизда ЭНГ йирик помидор Юсупов нави ҳисобланади.

⊙ Редисканинг сакса нави ЭНГ тезпишар сабзавотдир. У сепилгандан кейин 20 кунда етилади.

⊙ Жумҳуриятимиздаги ЭНГ серҳосил ва энг катта майдонга экилган мева дарахти — бу олмадир. Олма Ўзбекистонда экилган мевали дарахтларнинг 40 фоизини ташкил этади.

⊙ Ўриклар ЭНГ кўп турга эга мева берадиган дарахтдир. Ўрта Осиёда ўрикнинг 300 га яқин тури экилади.

Шариф ИСМОИЛОВ
тайёрлаган.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар 5 ноябрдан 11 ноябргача

Душанба, 5

● ЎзТВ I

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Остонамга эртак келди», «Ғаройиб саргузашт». Мультфильмлар.
18.30 «Ўзбек тилини ўрганамиз» (такрор.).
19.00 «Чорвадор». Қишловга тайёргарлик.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Табиат билан ҳамнафас». Телефильм.
20.00 «Ижод саҳифалари». Ғози Юнус.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Дилрабо тароналар». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Мустақиллик ва бозор иқтисодиёти». Бевосита мулоқот.
23.00 «Кечира олсанг кечир...». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Ассалому алайкум» (такрор.).
20.05 «Юксалиш» (рус тилида).
20.35 «Биз — Тошкентданмиз». Р. Намозов ва «Қарс» ансамбли куйлайди.
20.50 «Бизнес — тур». Болгария фирмаларининг вакиллари билан учрашув.
21.20 «Сеҳрли қурбақа». Катталар учун мультфильм.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Эй, баргузида деҳқон». Ёзувчиларнинг пахтакорлар билан учрашуви.
22.50 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 6-серия — «Имтиҳон» (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 Футбол шарҳи.
9.30 «Саёҳатчилар клуби».
10.30 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг совриндорлари. «Бўрилар ва қўйлар». Публицистик кўрсатув (Петропавловск-Камчатск).
11.20 Болалар учун фильм. «Кекса сеҳргарнинг эртаклари». 1-серия (Одесса киностудияси).
12.30 «Тош гул». Мультфильм.
13.00 «Время».

* * *

16.00 «Типратикан, кучук ва Нико исмли бола». Мультфильм.
16.15 Илмий хабарнома.
17.00 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг совриндорлари. «Зебра». Ахборот-публицистик кўрсатув (Ленинград).
18.30 «Қарорнинг қиймати». Атом ва гидроэлектр станциялари қурилиши ва улардан фойдаланиш ҳақида.
19.25 Бадиий гимнастика. Европа чемпионати. Швециядан кўрсатилади.
20.25 «Оперетта, оперетта». «Севги ва фантазия».
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 «Орзунинг ранги қанақа?». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Олмаота).
22.25 Россиянинг парламент хабарномаси.
22.40 «Муаллифлик телевидениеси». «Телескоп», «Тунов куни».
00.25 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
9.15 Болалар учун фильм. «Малла, ростгўй, ошиқ» 1-серия («Беларусьфильм»).
10.30 «Дунёни сизга қолдираяпман». Ҳужжатли фильм.
11.00 «Эфирда мусиқа». Сайланмалар.
11.45 «Омон қолиш усули». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
12.15 Японияниг анъанавий камер мусиқаси.
13.05 Такрорий телефильмлар сеанси. «Кўрфаздаги кўчманчи қуш».

* * *

17.30 Теннис. Парижнинг очиқ чемпионати. Финал. Франциядан кўрсатилади.
18.30 «Томошабинлар меҳри совrini» кинофестивали. «Мўъжиза содир бўлди». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 1-фильм. Инсоннинг кам ўрганилган имкониятлари ҳақида («Союзтелефильм»).
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Куйлардан рақсга. Олмаотадан кўрсатилади.
19.55 «Карма». Ёзувчи А. Хейдок ҳақида.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Қора чигиртка». Мультфильм.
20.45 «Волга оқиб ўтади». Телеочерк.
21.30 Телевизион мусиқий абонемент. «Сан-францисколик хонанда». Жейн Марш (АҚШ).
22.15 «Азизим Эдисон». Телевизион бадиий фильм («Экран»).
24.00 И. Кобзон куйлайди.

Сешанба, 6

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 «Эҳтиёт бўлинг, балиқлар», «Кўргазма ўғрилари», «Томчи». Болалар учун фильмлар.
12.00 «Даврлар оша», «Оренбург жун рўмоли». Телефильмлар.
12.30 «Уйимизга шер келди». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Топишмоқлар куни». Мультфильм.
18.20 «Қувноқлар даврасида». Тошкентдаги 468- ва 483-боғчаларда тарбияланувчиларнинг байрам эрталиги.
18.45 Дутор ва танбур тароналари.
19.20 «Ахборот» (рус ва ўзбек тилларида).
19.50 Москва. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш.** Кремлнинг Съездлар саройидан олиб кўрсатилади.
21.15 Москва. «Время».
21.45 «Наврўз-90». Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон театрларининг фестивалига бағишланган кўрсатув.
22.45 «Қизил қум». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Унутилмаган қўшиқ». Бадиий фильм («Ўзбекфильм», рус тилида).
20.40 «Дўстлик тароналари». Концерт.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.15 Москва. «Время».
21.45 Байрам концерти.
22.45 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 7-серия — «Йигирманчига ўтар кечаси» (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 Қадимий санъат турларидан бири Ростов финифти ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
9.40 Москва фольклор коллективларининг концерти.
10.10 «Ҳайвонот оламида».
11.10 Болалар учун фильм. «Кекса сеҳргарнинг эртаги», 2-серия.
12.15 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг совриндорлари. «Компас». Ахборот-публицистик кўрсатув (Оренбург).
12.55 Коллаж.
13.00 «Время».

* * *

16.00 «Айболит ва Бармалей». Мультфильм («Союзмультфильм»).
16.20 И. Моисеев раҳбарлигидаги ССЖИ Давлат академик халқ рақс ансамбли қошидаги мактаб-студия битирувчиларининг концерти.
17.45 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг совриндорлари. «Олтитадан олтитаси». Дам олиш публицистик кўрсатуви. (Ростов).
18.15 М. Шолохов. «Илк ҳикоялар».
19.15 Эфирда ССЖИ Давлат телерадиосининг мусиқий коллективлари. П. И. Чайковский. Фортепьяно ва оркестр учун концерт. Ижро этадилар: РСФСР халқ артисти М. Плетнёв ва Катта симфоник оркестри. Дирижёр — ССЖИ халқ артисти В. Федосеев.
19.50 **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш. Концерт.** Кремлнинг Съездлар саройидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Время».
23.10 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
23.25 «Даврани кенгроқ олинг». Эстрада программаси.
01.40 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
9.15 Болалар учун фильм. «Малла, ростгўй, ошиқ». 2-серия.
10.30 «Биз киммиз?». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Кўп миллатли оила ҳақида (Душанбе).
10.50 «Чашмалар».
11.20 «Ёдимда ажиб лаҳзалар». Телевизион мусиқий фильм (Ленинград).
12.10 Ритмик гимнастика.
12.40 Россия қишлоғи ҳақида телевизион ҳужжатли фильм (Киров шаҳри).
13.10 Такрорий телефильмлар сеанси. «Компаньонлар» («Укртелефильм»).

* * *

17.30 «Томошабинлар меҳри совrini» кинофестивали. «Мўъжиза содир бўлди». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 2-фильм.
18.00 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Расмли китобча».
20.30 Классик куйлардан концерт.
21.45 «Ариадна ипи». Телевизион ҳужжатли фильм. Молдаван миллий костюми ҳақида (Кишинёв).
22.00 «Брикмилда содир бўлган жанжалли воқеа». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (Свердловск киностудияси).

Чоршанба, 7

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК ИНҚИЛОБИНИНГ 73 ЙИЛЛИГИ

● ЎзТВ I

9.50 Кўрсатувлар тартиби.
9.55 Тошкент. В. И. Ленин номли майдон. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва халқ сайли.** Парад тугагач — «Ўзбекистоним — Ватаним маним!». Адабий-мусиқий композиция.
12.10 «Қардошлик тароналари». Концерт.

* * *

12.50 Москва. Қизил майдон. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва меҳнаткашлар намойиши.**

* * *

15.00 Кўрсатувлар тартиби.
15.05 Болалар учун байрам концерти.
15.35 «Мультипанорама».
16.20 «Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари».
17.20 Саид Аҳмад. «Келинлар қўзғолони». Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек Давлат драма театрининг спектакли.
19.25 «Мушоира».
19.55 «Қўшиқлар қанотида». Эстрада программаси.
20.30 «Ахборот» (рус ва ўзбек тилларида).
21.10 «Нарзанлар ороли». Ҳужжатли фильм.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Байрам тароналари». Бадиий-мусиқий кўрсатув.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Савраска». Болалар учун фильм.
20.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Ягона оилада».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Даштиджум». Телевизион ҳужжатли фильм.
22.25 **«Байрамона Тожикистон». Улуғ Октябрь социалистик инқилоби 73 йиллигининг байрам қилиниши ҳақида репортаж.**
23.05 Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.

● МТ I

9.30 «ТСН».
9.45 Мамлакат фольклор коллективларининг чиқиши.
10.15 «Нижегород матрёшкалари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
10.45 «Мангу муҳаббатга сазовор мамлакат». «Москва Кремли». 1 ва 2-фильмлар.
11.55 Эфирда ССЖИ Давлат телерадиосининг мусиқий коллективлари. Рус қўшиқлари академик хорининг концерти. Бадиий раҳбар — ССЖИ халқ артисти Н. Кутузов.
12.50 Москва. Қизил майдон. **Улуғ Октябрь социалистик инқилобининг 73 йиллигига бағишланган ҳарбий парад ва меҳнаткашлар намойиши.**
15.00 Шеърият лаҳзалари.
15.05 «Петя-петушок». Мультфильм.
15.15 «Севган ва унутмаганлар учун». Совет эстрадаси ветеранлари билан учрашув.
16.50 «Ер—она масканимиз». Фотоконкурс.
16.55 «Байрамни кутиш байрами». Болалар учун уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Грузияфильм»).
18.00 Циркни ҳамма севади. «Алибек йигитлари». Свердловскдан кўрсатилади.
18.25 «Мусиқий хазина». А. Скрябин. «Прометей» («Олов поэмаси»). Ижро этадилар: ССЖИ Давлат академик симфоник оркестри, ССЖИ Давлат телерадиосининг академик Катта хори. Дирижёр — ССЖИ халқ артисти Е. Светланов, яккахон — ССЖИ халқ артисти С. Рихтер.
18.55 «Каштанка». Мультфильм.
19.30 Променад-концерт.
21.30 «Время».
22.15 Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 1/8 финал. «Спартак» (Москва) — «Наполи» (Италия). В. И. Ленин номли Марказий стадиондан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Вокал тандем». Л. Паваротти ва З. Соткилава куйлайди.
00.10 «Рақслар, рақслар, рақслар». Сочида бўлиб ўтган бал рақслари ижрочиларининг халқаро танлови.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.50 «Халқ қўшиқларига муҳаббат билан». «Московия» ёшлар ансамблининг чиқиши.
9.30 «Кўк қуш». Мультфильм.
10.20 Болалар учун фильм. «Ҳовлимизда яшайдиган Билмасвой». 1-серия — «Сюрприз» (Одесса киностудияси).
11.25 «Дўстлик чаманзорида». ССЖИ Халқ Хўжалиги Ютуқлари кўргазмасида кам сонли халқлар коллективларининг чиқиши.
12.15 «Малика қурбақа». Мультфильм.
12.50 Рус композиторларининг асарларидан концерт.
13.50 «Нафосатнинг барча қирралари». «Хиёбонлар ҳақида қўшиқ». 1-кўрсатув.
14.50 «Гришканинг китобчалари». Мультфильм.
15.00 А. Твардовский. «Василий Тёркин». Моссовет номли Давлат академик театрининг фильм-спектакли.
16.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
17.45 «Экранда Сибирь». Киножурнал.
18.00 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Гардемаринлар, олға!». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Мосфильм»).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Дарё қандай қилиб буви бўлганлиги ҳақида».
20.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.05 «Покровск дарвозалари». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Мосфильм»).
00.30 «Золотое кольцо» ансамблининг концерти (Смоленск).
00.45 Футбол. Европа кубоклари. «Дукла» (ЧСФР) — «Динамо» (Киев). 2-тайм. ЧСФРдан кўрсатилади.

Пайшанба, 8

● ЎзТВ I

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

10.05 «Севги афсонаси». Бадиий фильм. 1-серия (Ҳиндистон).
11.20 «Футбол майдонларида».
11.50 «Севги афсонаси». Бадиий фильм. 2-серия.
12.55 Жумҳуриятда хизмат кўрсатган Давлат «Ялла» ансамблининг концерти.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Шодиёна». Марғилон шаҳар Пионерлар уйи қатнашчиларининг чиқиши.
18.45 «Ёшлик» оқшоми.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Наволар оғушида». Гулнора Низомова, Эркин Рўзиматов.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Келинг, бир кулишайлик».
23.40 «Тушимда кўрсам эди...». Нодира ғазаллари асосида мусиқий кўрсатув.
00.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Хотиралар жонланганда» (рус тилида).
20.05 «Ефрейтор Збруевнинг етти қаллиғи». Бадиий фильм (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Шаби дилкушо».
23.00 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 8-серия — «Алвастилар» (рус тилида).

● МТ I

9.30 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг совриндорлари. «Унумсизлик» (Киров шаҳри), «Авлод» (Иркутск).
10.25 «Мангу муҳаббатга сазовор мамлакат». «Москва Кремли». 3 ва 4-фильмлар.
11.30 Футбол. Европа кубоклари.
14.50 «Цирк. Цирк. Цирк». Байрам программаси.
15.40 «Махлуқ». Мультфильм.
15.50 Москва муз устида балети.
16.45 «Байрамни кутиш байрами». Болалар учун уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
17.50 «Қувноқ нотачалар».
18.50 «Пётр Шелест. Мулоҳазалар» (Украина хроникал-ҳужжатли фильмлар студияси), «Олтинчи вазифа» («ЦСДФ»). Ҳужжатли фильмлар премьераси.
19.20 Эфирда ССЖИ Давлат телерадиосининг мусиқий коллективлари.
20.20 «Ҳақгўйликнинг аччиқ меваси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Ўзбекфильм»).
21.30 «Время».
22.00 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
22.15 «Ҳақгўйликнинг аччиқ меваси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
23.15 Оммавий мусиқа янгиликлари. Рива-дель-Гардода «Олтин елкан» фестивали (Италия).

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.45 ССЖИ халқ артисти Г. Проваторов раҳбарлигидаги ССЖИ Давлат кичик симфоник оркестри ижросида опера увертюралари.
9.35 «Стражница-90». Халқаро фольклор фестивали.
10.20 Ҳужжатли фильм премьераси.
10.40 Болалар учун фильм. «Ҳовлимизда яшайдиган Билмасвой». 2-серия—«Катта сюрприз».
11.45 «Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар».
12.15 Н. Чепрага куйлайди.
13.10 «Халқ қўшиғи ёвузликни қандай енгганлиги ҳақида эртак».
14.00 «Нафосатнинг барча қирралари». «Хиёбонлар ҳақида қўшиқ». 2-кўрсатув.
15.00 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
15.45 Кичик концерт.
15.55 Хоккей. ССЖИ чемпионати. «Крилья Советов» — «Динамо» (Москва). «Крилья Советов» спорт саройидан олиб кўрсатилади.
18.15 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Гардемаринлар, олға!». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3 ва 4-сериялар.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биз меҳмондамиз».
20.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 ССЖИ халқ артисти Б. Штоколов концерти.
23.15 «Рус америкаси гўзали». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).

Жума, 9

● ЎзТВ I

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Инқилоб чавандозлари». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
10.40 «Экран ва ориятъ». Кинокўрсатув.
11.40 Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси «Танавор» ансамблининг чиқиши.
12.30 Таэквандо.
13.15 «Халқ куйлари». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Бўлар иш бўлди». Мультфильм.
18.15 Болалар учун концерт.
18.55 «Алифбо сабоқлари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлар куйлаганда». Концерт.
20.30 «Ҳафтанома».
21.30 Москва. «Время».
22.00 Видеоканал. «Тошкент» студияси кўрсатади. 1. «Шаҳризоданинг саволлари». 2. «Ҳамшаҳарлар». Урганч шаҳридан кўрсатув.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бугун оқшомда» (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Бех аз санноъи олам деҳқон аст». Пахтакорлар учун кўрсатув.
22.50 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 9-серия — «Сўнгги учрашув», 1-қисм (рус тилида).

● МТ I

9.30 «Жаҳон халқлари адабиёти».
10.00 «Партнёр».
10.30 «Мангу муҳаббатга сазовор мамлакат». «Москва Кремли». 5 ва 6-сериялар.
11.25 «Умринг боқий бўлсин, Ер!». Экологик программа.
12.25 «Пи» белгиси билан».
13.25 «Бурдо моден» таклиф этади...
13.55 Тамара Вольская чалади (домбра).
14.05 «Яшасин Серваџ». Мультфильм премьераси (Венгрия).
15.10 «Рус уйи». Бадиий-публицистик телефильм премьераси («Лентелефильм» ва «Союзтелефильм» бадиий фильмлар студияси).
16.35 «Байрамни кутиш байрами». Болалар учун уч серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
18.20 «КОАПП». «Сеҳрли ка...». Мультфильм премьераси.
18.40 «Халқаро панорама».
19.25 «Ҳақгўйликнинг аччиқ меваси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
20.30 «В и Д» таништиради: «500 программаси», «Капитал-шоу», «Мўъжизалар даласи».
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 «Бу бўлган... бўлганди...».
22.20 «В и Д» таништиради: «Взгляд», «Бошлаб бор», «Синематограф», «МТВ».
01.20 «ТСН».

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.45 Татар халқ қўшиқларини Р. Даминов ижро этади. Қозондан кўрсатилади.
9.05 «Пушкин майдони». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
9.15 Болалар учун фильм. «Сотилган кулги» («Беларусьфильм»).
11.40 «50х50». «...16 ёшгача ва ундан катталар» кўрсатувига мусиқий илова.
13.10 «КВН-90». Одесса Давлат дорилфунуни ва Воронеж инженерлик-қурилиш олийгоҳи командаларининг учрашуви. Иккинчи ярим финал (20 октябрдаги кўрсатув такрорланади).
15.00 Фольклор-этнографик ансамбларининг Бутуниттифоқ фестивали. Душанбедан кўрсатилади.
16.00 «Мартишка ва камончалар». Мультфильм.
16.15 «Россиянинг ҳужжатли экрани».
17.45 «Валерия» вилласи». Бадиий телефильм-монография премьераси («Союзтелефильм»).
18.50 Қадимий санъат турларидан бири Ростов финифти ҳақида. Телевизион ҳужжатли фильм.
19.30 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Биздачи...».
20.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 «Болтиқ оҳанглари».
23.30 Катталар учун мультфильмлар: «Рухсат беринг ўтиб олай», «Хряповнинг саргузаштлари».

Тунги сеанс

23.45 «Ўтмиш йиллар оҳанглари». Киноконцерт.
00.35 «Комик жазман ёки Сэр Жон Фальстафнинг севги машмашалари». Телевизион бадиий фильм («Экран»).

Шанба, 10

● ЎзТВ I

9.00 Кўрсатувлар тартиби.
9.05 «Ҳафтанома» (такрор.).
10.05 «Иван ва Мария». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
11.25 В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат дорилфунунининг 70 йиллигига. «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув.
12.25 «Агар мўъжиза юз берса...». София Сафтарова.
13.00 Болалар театри. Н. Рўзимуҳаммедов. «Балли, улоқча». Йўлдош Охунбобоев номидаги жумҳурият Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
14.15 «Алифбо сабоқлари».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
18.50 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.20 «Бугун — Шўро милицияси куни».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Қалбларга йўл топиб». Жаҳон ёшлари кунига бағишланган кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Дил номалари». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Хотира». Ўзбекистон халқ шоири Ғафур Ғулом.
23.25 «Барча постлар диққатига». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
00.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

10.00 «Ахбор».
10.25 «Севги олам кезади». Фильм-концерт.
10.55 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 10-серия — «Сўнгги учрашув». 2-қисм (рус тилида).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Энг ширин қовун», «Новвой ва дангаса», «Тош созандалар». Мультфильмлар.
18.30 «Дунёи варзиш».
19.00 «Новости».
19.20 «Доктор, мен кўряпман!». Ҳужжатли фильм.
19.30 «Сизнинг фикрингиз». Иқтисодиётимиз муаммолари ва ўз-ўзини бошқариш ва маҳаллий хўжалик тўғрисидаги қонун лойиҳасининг муҳокамаси.
20.30 «Ахбор».
20.50 «Гулчин». Концерт программаси.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Тартибот посбонлигида». Шўро милицияси кунига бағишланган кўрсатув.
22.20 «Революция туфайли туғилган». Телевизион бадиий фильм. 10-серия — «Сўнгги учрашув». 2-қисм (рус тилида).

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун.
8.45 Ритмик гимнастика.
9.05 «Химолайдан Украинага». Телевизион ҳужжатли фильм. К. Рерихнинг Украинага бағишлаган «Кундалиги» ҳақида.
9.30 «Эрта саҳарлаб».
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
13.00 «Здоровье».
13.45 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
15.00 «Марафон-15».
16.30 «Мюнхаузеннинг саргузаштлари». Мультфильм. 1—4-сериялар.
17.10 Халқ чолғулари ижрочилари Бутунроссия конкурси қатнашчиларининг чиқиши. Нижненовгороддан кўрсатилади.
17.40 «Мамонт ўтлари ёки кружкадаги сутда бўрон». Телевизион ҳужжатли фильм (Владивосток).
18.15 «Шоир ва уруш». «Сўз». Адабий-бадиий программага илова.
19.05 Эфирда ССЖИ Давлат телерадиосининг мусиқий коллективлари. Коллектив ташкил топганлигининг 20 йиллигига бағишланган болалар Катта хорининг концерти.
19.55 «Кузги кемалар». Мультфильм.
20.05 «Ҳақгўйликнинг аччиқ меваси». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
21.15 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
21.30 «Время».
22.00 Россиянинг парламент хабарномаси.
22.15 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм премьераси. 11 ва 12-сериялар.
23.05 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
01.35 «ТСН».

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.45 Омск милицияси ашула ва рақс ансамблининг концерти.
9.15 Рус тили.
9.45 И. Кальман. Опереттадан саҳналар ва ариялар.
11.00 «Эртаклар ва саргузаштлар мамлакатига саёҳат». Киноконцерт. 1 ва 2-сонлар.

●
12.45
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ
●

15.15 «Планета». Халқаро программа.
16.15 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
17.15 «Бу ажиб овоз». М. И. Баланова таваллудининг 90 йиллигига бағишланган кўрсатув.
18.15 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
19.00 «Киносерпантин». 1-қисм.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Мушуклар, мушуклар, мушуклар...».
20.45 «Киносерпантин». 2-қисм.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 «Киносерпантин». 3-қисм. «Даҳшат». Бадиий фильм (АҚШ).

Якшанба, 11

● ЎзТВ I

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Сахий ўрмон». Мультфильм.
18.30 Болалар учун. «Қўғирчоқлар — менинг дўстларим».
19.00 «Фанга бағишланган умр». Профессор Х. Х. Ҳасанов. В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат дорилфунунининг 70 йиллиги олдидан.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Навоий гулшани». Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги олдидан.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Камолот сари». Нодира Каримова, Жаводбек Козимов.
21.30 Москва. «Время».
22.00 Экранда — кинокомедия. «Операция Ы» ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари» («Мосфильм»).
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

10.00 «Ахбор».
10.25 «Маъмура Эргашева рақсга тушади». Фильм-концерт.
10.55 «Тўй саёҳати». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

* * *

17.50 Кўрсатувлар тартиби.
17.55 «Бизнинг Чукоккала». Болалар учун фильм.
18.50 «Наврўз-90». Х. Акиев. «Бобоқамбар». Туркманистон ССЖ Давлат Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
20.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув.
20.30 Ленинобод вилоят ижрочи коллективлари иштирокида концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Фарҳанг ва ҳунар».
23.30 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Трям, салом». Мультфильм.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Ленфильм»).
10.35 «Зардўзлик». Телевизион ҳужжатли фильм (Пермь).
10.50 «Сеҳрланган бола». Мультфильм.
11.35 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг совриндорлари. «Бережцидаги оқшомларда». Фольклор коллектив концерти (Минск).
12.00 «Инсон. Ер. Коинот».
13.00 «Время».

* * *

16.15 Улан-Удэ шаҳридаги Шарқий Сибирь маданият олийгоҳи талабаларининг концерти.
16.50 «Мен севгини танлайман». Ҳужжатли фильм.
17.15 «Рексни қайтаринг». Мультфильм.
17.30 Болалар учун телекўрсатувлар I Бутуниттифоқ фестивалининг якунларига доир.
19.00 «ССЖИда бизнес қилиш мумкинми? Бу мумкин». Пристон (АҚШ)да бўлиб ўтган иқтисодий семинар материаллари асосида.
20.15 Халқ куйлари.
20.25 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Ленфильм»).
21.30 «Время».
22.00 «Оддий ва мангулик ҳақида».
22.15 Шўро милицияси кунига бағишланган концерт.
00.15 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
9.15 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Николай Моржанов баҳори». Телевизион ҳужжатли фильм (Куйбишев шаҳри).
9.35 В. Шувалов куйлайди.
10.05 «Қулоқсизлар байрами». Мультфильм.
10.55 «Билағонлар учун машқ».
11.40 Такрорий телефильмлар сеанси. «Илтимос, ўзингиз билан олиб кетинг» (Венгрия телевидениеси).
15.30 Халқаро Берлин марафони. Берлиндан олиб кўрсатилади.
18.00 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
19.00 «Кимга атом керак?». Ҳужжатли фильм премьераси. Атом энергетикаси ҳақида («ЦСДФ»).
20.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Қувноқ гном».
20.45 Теннис. «Кремль кубоги» халқаро турнири.
21.30 Россия лўлиларининг қўшиқлари.
22.15 «Виктория». Телевизион бадиий фильм («Ленфильм»).

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140, 390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690, Д — 2201
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.